

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy

LBY – 4101-10-06/2013
P/13/169

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy
ul. Wały Jagiellońskie 12, 85-950 Bydgoszcz
T +48 52 567 58 00, F +48 52 567 58 60
lby@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/13/169 – Organizacja sieci dróg powiatowych i gminnych z uwzględnieniem efektów realizacji Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
<i>Kontrolerzy</i>	Kontrolę przeprowadzili na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy o NIK ¹ : <ol style="list-style-type: none"> Mateusz Grynicz, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 86152 z 13 maja 2013 r. [dowód: akta kontroli str. 3-4] Grzegorz Piotrowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 86151 z 13 maja 2013 r. [dowód: akta kontroli str. 5-6]
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Powiatowy Zarząd Dróg w Chełmnie, 86-200 Chełmno, ul. Łunawska 9, zwany dalej „PZD”
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Mariusz Kalkiewicz, Dyrektor Powiatowego Zarządu Dróg w Chełmnie (od 9 kwietnia 2008 r.) [dowód: akta kontroli str. 85]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości² działalność PZD w zakresie organizacji sieci dróg powiatowych i gminnych z uwzględnieniem efektów realizacji Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych, zwanego dalej „NPPDL”.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Podstawą pozytywnej oceny były m.in. zakres działań podejmowanych w celu utrzymania właściwego stanu technicznego sieci dróg powiatowych, skuteczność nadzoru nad realizacją umów z wykonawcami zadań inwestycyjnych w ramach NPPDL dotyczących przebudowy dróg powiatowych oraz egzekwowania uprawnień z tytułu udzielonych gwarancji, a także zgodność oznakowania dróg z zatwierdzonymi organizacjami ruchu.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in. przeprowadzania okresowych kontroli stanu dróg przez pracownika PZD nie będącego członkiem samorządu zawodowego inżynierów budownictwa, ograniczonego zakresu nadzoru nad zarządzaniem ruchem na podległych drogach powiatowych i gminnych, stwierdzonych przypadków

¹ Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.)

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

ograniczeń widoczności oznakowania oraz spękań nawierzchni wymagających remontów cząstkowych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania w zakresie właściwego stanu technicznego powiatowej sieci drogowej

Opis stanu faktycznego

1.1. Przez obszar powiatu chełmińskiego przebiega odcinek autostrady A1 (wraz ze zjazdem w Lisewie), a także odcinki dróg krajowych – nr 91 i 55 oraz wojewódzkich nr 550, 548, 543, 551, 597, 245. Powyższa sieć zapewnia połączenia z pobliskimi ośrodkami miejskimi takimi jak m. in. Grudziądz, Toruń, Bydgoszcz, Świecie, Chełmża. Sieć dróg powiatowych na koniec marca 2013 r. składała się z 44 dróg i ich odcinków, które łączą miasto Chełmno i inne miejscowości będące siedzibami gmin między sobą, zapewniają ich połączenia z drogami krajowymi i wojewódzkimi i uzupełniają połączenia z sąsiednimi powiatami tj. umożliwiają realizację zadań, o których mowa w art. 6a ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych³, zwaną dalej „ustawą o drogach”.

Drogi publiczne na terenie powiatu chełmińskiego miały długość 856,9 km na dzień 31.12.2010 r. i 866,6 km na dzień 31.12.2012 r., z tego drogi powiatowe miały długość odpowiednio 228,3 km (tj. 26,7%) i 232,9 km (26,9%). Gęstość sieci drogowej⁴ wzrosła z 1,62 km/km² na dzień 31.12.2010 r. do 1,64 km/km² na dzień 31.12.2012 r. Poziom dekapitalizacji⁵ dróg powiatowych spadł w ww. okresie z 52,4% do 42,8%. Na zadania remontowe i inwestycyjne zrealizowane na drogach powiatowych wydatkowano w 2010 r. 7.536,1 tys. zł, w 2011 r. 18.318,5 tys. zł, a w 2012 r. 2.032,8 tys. zł. Budżet Powiatu Chełmińskiego finansował ww. wydatki 32,6% w 2010 r. 46,1% w 2011 r. i 91,2% w 2012 r.

[Dowód: akta kontroli str. 10-16]

Plan rozwoju sieci drogowej na lata 2012-2020 dla dróg powiatowych opracowano w dniu 20.05.2011 r. Plan określał 23 działania do podjęcia wraz z okresem ich realizacji. Wszystkie wykazane w tym dokumencie zadania dotyczą przebudowy istniejących odcinków dróg w celu poprawy ich stanu technicznego i bezpieczeństwa na drodze.

Planowane działania mające na celu poprawę infrastruktury drogowej zostały także ujęte w planie rozwoju lokalnego Powiatu Chełmińskiego na lata 2007-2015.⁶ W dokumencie tym wymieniono 9 zadań z czego 7 modernizacji dróg, 1 przebudowę i 1 budowę odcinka drogowego.

[Dowód: akta kontroli str. 7-9, 86-87]

1.2. W PZD przechowywano książki dla wszystkich zarządzanych 44 odcinków dróg powiatowych⁷ według wzoru określonego załącznikiem nr 1 do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2005 r. w sprawie sposobu numeracji i ewidencji dróg publicznych, obiektów mostowych, tuneli, przepustów i promów oraz rejestru numerów nadanych drogom, obiektom mostowym i tunelom⁸, zwanym dalej „rozporządzeniem w sprawie numeracji i ewidencji dróg”.

³ Dz. U. z 2013 r. poz. 260

⁴ stosunek długości dróg ogółem do powierzchni powiatu

⁵ stosunek procentowy długości dróg wymagających remontu do całkowitej ich długości

⁶ stanowiącego załącznik do Uchwały Nr XIV/126/08 Rady Powiatu Chełmińskiego z 18.06.2008 r.

⁷ Książki założono oddzielnie dla każdego odcinka drogi, w podziale wynikającym z numeracji nadanej zgodnie z §5 rozporządzenia w sprawie numeracji i ewidencji dróg.

⁸ Dz. U. Nr 67, poz. 582

W PZD posiadano także prowadzony na bieżąco dziennik objazdu dróg powiatowych, o zakresie danych zgodnym z załącznikiem nr 2 do rozporządzenia w sprawie numeracji i ewidencji dróg.

[Dowód: akta kontroli str. 87, 90-91]

1.3. Badanie przeprowadzania przeglądów okresowych, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a i art. 62 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁹, zwanej dalej „prawem budowlanym”, przeprowadzone dla wszystkich zarządzanych dróg powiatowych wykazało, że w PZD przechowywana jest kompletna dokumentacja potwierdzająca wykonanie obowiązków określonych ww. przepisami.

Wykonane w 2012 r. coroczne przeglądy okresowe dróg przeprowadził pracownik PZD zatrudniony na stanowisku Kierownika Bazy Sprzętu i Transportu. Pracownik legitymował się decyzją nr 146/17/94 z 22.12.1994 r. stwierdzającą przygotowanie do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie w zakresie kierowania robotami w specjalności konstrukcyjno – inżynierskiej w zakresie dróg i mostów.¹⁰

Wykonane w 2009 r. przeglądy 5-letnie przeprowadziła osoba posiadająca uprawnienia budowlane do kierowania robotami budowlanymi w specjalności konstrukcyjno – budowlanej bez ograniczeń (zgodnie z decyzją nr ew. OKK KUP-I-7132-38/03)¹¹, która przedłożyła w PZD zaświadczenie z 18 grudnia 2008 r. o przynależności w 2009 r. do Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa.

[Dowód: akta kontroli str. 19-46, 91-92]

Na podstawie wyników przeglądów okresowych w PZD sporządzano corocznie zestawienie oceny stanu technicznego nawierzchni dróg powiatowych. Zawierało ono dane m. in. o długości odcinków dróg, rodzaju nawierzchni, zabiegach wymaganych do wykonania na danym odcinku oraz propozycjach do planu remontów.

Wnioski z 2010 r. o dofinansowanie w ramach NPPDL¹² dla 2 badanych zadań inwestycyjnych zrealizowanych w okresie kontrolowanym, tj.:

- przebudowy drogi powiatowej nr 1622C Chełmno – Sztynwag, Etap 2;
- przebudowy drogi powiatowej nr 1624C Bruki Kokocka – Jeleniec, Etap 2;

zawierały informacje w części 2.4 o przewidywanym efekcie inwestycji polegającym na „eliminacji deformacji i poprawie stanu technicznego nawierzchni drogowej mających wpływ na kierowanie pojazdem, zwłaszcza w trakcie opadów atmosferycznych”. W części 2.9 ww. wniosków stwierdzono m. in. iż inwestycja wpłynie na poprawę jakości technicznej użytkowej drogi, co znacznie poprawi bezpieczeństwo w ruchu drogowym.

W związku z tym, że obszary oceny wniosków w ramach NPPDL nie odnosiły się do stanu technicznego drogi – wnioski nie zawierały opisu w tym zakresie.

Protokoły przeprowadzonych w 2010 r. przeglądów okresowych badanych odcinków dróg 1622C i 1624C oraz zestawienie oceny stanu technicznego nawierzchni dróg

⁹ Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 ze zm.

¹⁰ zgodnie z art. 104 ustawy prawo budowlane osoby, które, przed dniem wejścia w życie ustawy, uzyskały uprawnienia budowlane lub stwierdzenie posiadania przygotowania zawodowego do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie, zachowują uprawnienia do pełnienia tych funkcji w dotychczasowym zakresie

¹¹ Decyzję z 15.10.2003 r. wydano na podstawie §9 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 30 grudnia 1994 r. w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (Dz. U. z 1995 r. Nr 8, poz. 38 ze zm.). Przepis §5 ust. 3c w zw. z §5 ust. 3a pkt. 3 ww. rozporządzenia stanowił, że uprawnienia budowlane bez ograniczeń w specjalności konstrukcyjno-budowlanej uprawniają również do projektowania i kierowania robotami budowlanymi w specjalnościach drogowej i mostowej w ograniczonym zakresie – tj. m. in. w zakresie dróg lokalnych i zbiorczych.

¹² przyjętego uchwałą nr 233/2008 Rady Ministrów z dnia 28 października 2008 r. ze zm. wprowadzonymi uchwałą 174/2011 Rady Ministrów z dnia 6 września 2011 r.

powiatowych za 2010 r. – potwierdzają, istnienie potrzeb remontowych na odcinkach ww. dróg, na jakie złożono wnioski o dofinansowanie¹³.

[Dowód: akta kontroli str. 33-35, 47-51, 92]

1.4. Dyrektor PZD działając z upoważnienia Starosty przekazywał do Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, zwanej dalej „GDDKiA”, roczne informacje w terminach wynikających z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2005 r. w sprawie trybu sporządzania informacji oraz gromadzenia i udostępniania danych o sieci dróg publicznych, obiektach mostowych, tunelach oraz promach.¹⁴

[Dowód: akta kontroli str. 86]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Obowiązujący od 01.01.1999 r. art. 20 pkt. 1 ustawy o drogach zobowiązuje zarządcę drogi do opracowywania projektów planów rozwoju sieci drogowej. Nie stwierdzono opracowania w PZD takiego projektu dla okresu przed 01.01.2012 r.

Pan Mariusz Kalkiewicz, Dyrektor PZD wyjaśnił, że „plan rozwoju sieci drogowej” opierał się głównie na powstałym w 2004 r. i aktualizowanym w 2008 r. „Planie Rozwoju Lokalnego”, które zawierały plany realizacji zadań i projektów w tym, w zakresie dróg powiatowych i gminnych.

[Dowód: akta kontroli str. 17-18]

2. Stwierdzono, że coroczne przeglądy okresowe, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 prawa budowlanego, wykonywał pracownik PZD zajmujący stanowisko Kierownika Bazy Sprzętu i Transportu, który nie był członkiem samorządu zawodowego inżynierów budownictwa i nie miał podstaw do wykonywania ww. czynności.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt. 5 w zw. z art. 12 ust. 7 prawa budowlanego oraz art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów¹⁵ – osoba niebędąca członkiem samorządu zawodowego, nie ma podstaw do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie polegających m. in. na sprawowaniu kontroli technicznej utrzymania obiektów budowlanych.

Kierownik Bazy Sprzętu i Transportu PZD wyjaśnił m.in., że posiada uprawnienia budowlane uzyskane na podstawie decyzji o stwierdzeniu przygotowania zawodowego do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie, nie jest jednak członkiem samorządu zawodowego inżynierów budownictwa, natomiast obecnie podejmuje starania aby przystąpić do tego samorządu zawodowego.

Pan Mariusz Kalkiewicz, Dyrektor PZD wyjaśnił m. in., że ww. pracownik posiada przygotowanie zawodowe upoważniające do wykonywania samodzielnej funkcji obejmującej kierowanie, nadzorowanie i kontrolowanie techniczne budowy i robót w specjalności konstrukcyjno – inżynierskiej w zakresie dróg, jak i typowych mostów i przepustów. Był on do 1986 r. członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia Inżynierów

¹³ Objęte wnioskiem odcinki drogi 1622C (o długości łącznej ok. 13,6 km) wymagały odnowy nawierzchni na długości ok. 9,7 km i powierzchniowego utwardzenia nawierzchni na długości ok. 1,4 km; nawierzchnia na odcinku o długości ok. 2,5 km została przebudowana w ramach zrealizowanego w 2010 r. etapu I zadania nie wymagała remontu i nie była przewidziana do dalszej przebudowy. Objęty wnioskiem odcinek drogi 1624C (o długości ok. 11,9) wymagał odnowy nawierzchni na długości ok. 1,3 km i utwardzenia nawierzchni na długości ok. 4,3 km; nawierzchnia na odcinku o długości ok. 2,6 km została przebudowana w ramach zrealizowanego w 2010 r. etapu I zadania nie wymagała remontu i nie była przewidziana do dalszej przebudowy.

¹⁴ Dz. U. Nr 67, poz. 583

¹⁵ Dz. U. z 2001 r. Nr 5, poz. 42 ze zm.

i Techników Komunikacji, natomiast po zmianie przepisów, ze względów finansowych wnioski o członkostwo do samorządu zawodowego inżynierów budownictwa złożył w roku 2013.

[Dowód: akta kontroli str. 52-58]

Uwagi dotyczące badanej działalności

W toku kontroli nie stwierdzono aby opracowany w dniu 20.05.2011 r. plan rozwoju sieci drogowej został przekazany w trybie określonym w art. 35 ust. 1 i art. 20 pkt. 1 ustawy o drogach, organom, które sporządzają plany zagospodarowania przestrzennego (miejscowe i wojewódzki).

Pan Mariusz Kalkiewicz, Dyrektor PZD wyjaśnił, że opracowany w dniu 20.05.2011 r. plan rozwoju sieci drogowej na lata 2012-2020 nie zawierał planu budowy nowych dróg, więc nie było potrzeby przekazywania go do organów właściwych do sporządzenia planów zagospodarowania przestrzennego.

[Dowód: akta kontroli str. 17-18]

Najwyższa Izba Kontroli uważa, że przepisy ustawy o drogach bezwzględnie zobowiązują do przekazania planu rozwoju sieci drogowej właściwym organom. Przy sporządzaniu ww. planu należy brać jednak pod uwagę, że jednym z celów opracowywania planu rozwoju sieci drogowej, zgodnie z art. 35 ust. 2 ustawy o drogach, jest wprowadzenie do planu zagospodarowania przestrzennego województwa i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego odpowiedniej szerokości pasa terenu pod przyszłą budowę dróg. Zarządca drogi winien zatem rozważyć, czy w ww. planie należy uwzględnić zadania niepolegające na tworzeniu nowych odcinków dróg lub niewymagające zmiany granic pasa drogowego¹⁶.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹⁷ działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Ocena cząstkowa

2. Zapewnienie bezpieczeństwa ruchu drogowego

Opis stanu faktycznego

2.1. W badanym okresie PZD realizował zadania starosty w zakresie zarządzania ruchem na drogach powiatowych i gminnych¹⁸. Dyrektor PZD został upoważniony w tym zakresie przez Starostę Powiatu Chełmińskiego¹⁹.

Ogółem spośród 44 zarządzanych odcinków dróg powiatowych - stałą organizację ruchu ustalono:

- na całej długości i w pełnym zakresie - na 6 odcinkach dróg²⁰;
- na części lub w ograniczonym zakresie - na 9 odcinkach dróg²¹.

Ogółem zatwierdzono stałą organizację ruchu na drogach powiatowych i odcinkach dróg powiatowych o łącznej długości 78,982 km (tj. 33,9% ogółu zarządzanych dróg

¹⁶ wszystkie zadania wymienione w opracowanym w PZD planie rozwoju sieci drogowej polegały na przebudowie istniejących dróg – tj. nie wymagały zmiany granic pasa drogowego, a przez to nie wpływały na konieczność dokonywania zmian w planach zagospodarowania przestrzennego

¹⁷ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

¹⁸ na podstawie z §4 Statutu PZD stanowiącego załącznik do uchwały nr XXXIV/277/2006 Rady Powiatu Chełmińskiego z dnia 28 czerwca 2006 r.

¹⁹ upoważnieniami: OR.B.007.3.2013.TD z 21.02.2013 r., a poprzednio OR.II.AMS/0114-15/05 z 02.05.2005 r.

²⁰ zarządzanych odcinkach dróg 1613C, 1621C, 1622C, 1624C, 1643C, 1644C - w zakresie oznakowania poziomego i pionowego

²¹ na odcinkach dróg lub na skrzyżowaniach dróg: 1604C, 1607C, 1614C, 1615C, 1632C, 1639C; na całej długości zarządzanych odcinków dróg, wyłącznie w zakresie oznakowania poziomego: 1619C, 1637C, 1641C

powiatowych), z czego na długości 43,266 km stałe organizacje ruchu zostały wprowadzone.

[Dowód: akta kontroli str. 59-62, 170-171]

Ogółem spośród 416 zarządzanych odcinków dróg gminnych (w zakresie ruchu drogowego) – stałą organizację ruchu ustalono:

- na całej długości i w pełnym zakresie na 40 odcinkach dróg;
- na części lub w ograniczonym zakresie na 23 odcinkach dróg²².

Ogółem zatwierdzono stałą organizację ruchu na drogach gminnych i odcinkach dróg gminnych o łącznej długości 49,144 km (tj. 9,29% ogółu zarządzanych dróg gminnych), z czego na długości 46,694 km stałe organizacje ruchu zostały wprowadzone.

[Dowód: akta kontroli str. 512-528]

2.1.1. Z informacji uzyskanej z Komendy Powiatowej Policji w Chełmnie wynika, że w okresie objętym kontrolą na drogach powiatowych miało miejsce 276 kolizji²³ i 29 wypadków²⁴ (z tego 4 wypadki²⁵ z ofiarami śmiertelnymi). W wypadkach poniosły śmierć 4 osoby, a 34 zostało rannych.

[Dowód: akta kontroli str. 125]

2.1.2. W okresie kontrolowanym nie wpłynęły do PZD wnioski Policji o zmianę organizacji ruchu wniesione w trybie art. 129 ust. 1. i art. 129 ust. 2 pkt 7a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym²⁶. Z informacji uzyskanej z Komendy Powiatowej Policji w Chełmnie wynika, że wnioski w sprawie oznakowania dróg powiatowych oraz innych działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa na tych drogach kierowano do PZD na bieżąco – w formie pisemnej lub telefonicznej. Ogółem ww. Komenda Policji przekazała do PZD w okresie kontrolowanym 5 informacji, z tego:

- a) 3 dotyczące nieprawidłowości w oznakowaniu obszarów zabudowanych²⁷
- b) uszkodzonego znaku E-17a na drodze 1621C w miejscowości Dolne Wymiary²⁸;
- c) w sprawie ubytków, przełomów w jezdni mających wpływ na bezpieczeństwo w ruchu drogowym na drogach 1604C i 1642C²⁹;

Z dokumentacji przekazanej przez Komendę Powiatową Policji w Chełmnie wynikało, że zalecenia wskazane w pkt. b. i c. zostały przez PZD rozpatrzone, tj. zdemonstrowano i po odnowieniu ponownie ustawiono znak E-17a na drodze 1621C³⁰ (w ciągu 44 dni od zgłoszenia), wykonano remont cząstkowy dróg 1604C i 1642C³¹ (w ciągu 13 dni od zgłoszenia).

[Dowód: akta kontroli str. 135-137, 148-149, 150-151, 178-179, 181-182, 190-195]

²² na odcinkach dróg lub na całym odcinku drogi w ograniczonym zakresie oznakowania

²³ z tego 93 w 2010 r., 82 w 2011 r., 76 w 2012 r. i 25 w I kwartale 2013 r.

²⁴ z tego 13 w 2010 r., 7 w 2011 r., 5 w 2012 r. i 4 w I kwartale 2013 r.

²⁵ 1 w 2010 r., 2 w 2011 r. i 1 w 2012 r.

²⁶ Dz. U. z 2012 r. poz. 1137 ze zm.

²⁷ na drodze 1607C w Płutowie, 1604C w miejscowościach Kijewo Królewskie i Trzebucz (notatki z rozmów telefonicznych w okresie od 13.11.2011 r. do 09.01.2012 r.)

²⁸ wniosek do PZD w piśmie z dnia 02.02.2010 r.

²⁹ pismo do PZD z 05.03.2010 r.

³⁰ odpowiedź z PZD z dnia 18.03.2010 r.

³¹ odpowiedź z PZD z dnia 18.03.2010 r.

Pan Mariusz Kalkiewicz, Dyrektor PZD wyjaśnił, iż zalecenia Komendy Powiatowej Policji dotyczące nieprawidłowości w oznakowaniu obszarów zabudowanych (wymienione w pkt. a.) zostały rozpatrzone, w wyniku czego w 2 z 3 przypadków podjęto stosowne działania, tj. znak D-42 na drodze 1607C w Płutowie został wyprostowany (w ciągu 21 dni od zgłoszenia), znak D-42 na drodze 1604C w miejscowości Trzebcz został wymieniony (po 3 miesiącach od zgłoszenia). W trzecim przypadku nie stwierdzono potrzeby ustawiania znaku D-42 w miejscowości Kijewo Królewskie od strony Chełmna, gdyż znak ten stał w miejscowości Kosowizna i dotyczył całego odcinka drogi do Kijewa Królewskiego.

[Dowód: akta kontroli str. 179-182]

2.1.3. W PZD nie ustalono pisemnej procedury w zakresie reagowania na występujące nieprawidłowości w oznakowaniu. Wrywkowe badanie zapisów w dzienniku objazdu dróg powiatowych wykazało, że w PZD dokonywano systematycznie oceny stanu oznakowania. Zapisy zawierały informację o stwierdzonym zniszczeniu, uszkodzeniu lub nieczytelności znaków drogowych z podaniem osoby dokonującej wpisu, numeru drogi, miejsca w jakim stwierdzono usterkę oraz terminu i sposobu jej usunięcia. Szczegółowe badanie zapisów ww. dziennika dla okresu 16.02-15.05.2013 r. wykazało, że dokonujący objazdu pracownik PZD zgłosił ogółem 21 usterek w oznakowaniu. W 11 przypadkach dotyczyło one przekrzywienia, przewrócenia oznakowania. Adnotacje o naprawie zamieszczono w tych przypadkach w terminach do 3 dni. W 2 przypadkach zapisy dotyczyły zniszczenia znaków typowych (A-6b, A-30 z grupy znaków ostrzegawczych). Adnotacje o postawieniu nowego znaku zamieszczano w terminie do 3 dni od stwierdzenia usterki. W pozostałych 7 przypadkach usterki związane były z koniecznością wymiany znaków zawierających nazwę miejscowości (E-17a, E-18a). Do dnia kontroli nie zamieszczono wzmianki o usunięciu tych usterek. Badanie podejmowanych działań mających na celu wymianę lub uzupełnienie oznakowania zawierającego nazwy miejscowości wykazało, że w PZD zbierane są informacje o brakującym oznakowaniu, przygotowywane są projekty znaków. Raz do roku, po przeprowadzeniu stosownej procedury o zamówienie publiczne – zawierana jest umowa na dostawę oznakowania.³² W badanym okresie nie stwierdzono uszkodzenia znaków zakazów i nakazów. Badanie wpisów w dzienniku objazdu dróg za 2012 r. wykazało, że w przypadku ww. braków w oznakowaniu – nieprawidłowości usunięto w dniu ich stwierdzenia.

[Dowód: akta kontroli str. 87-90]

2.1.4. W dzienniku objazdu dróg powiatowych znajdowały się zapisy o potrzebie zmiany oznakowania dokonywane w toku rutynowych czynności.³³ Stwierdzono także przypadki dokonywania objazdów dróg, prowadzonych w zakresie prawidłowości i kompletności oznakowania³⁴.

[Dowód: akta kontroli str. 87-90, 544-552]

W wyniku badania zapisów w dzienniku objazdu dróg dotyczących 22 przypadków, w których w 2012 r. w toku bieżących przeglądów dróg PZD ujawnił usterki, braki

³² Takie działania stwierdzono w latach 2010 -2012. Np. 2012 r. przeprowadzono procedurę przetargową do 14.000 euro – wysyłając w dniu 25.01.2012 r. zapytania ofertowe zawierające m. in. wykaz nabywanego oznakowania a, w tym: 89 rodzajów oznakowania zawierającego nazwy miejscowości oraz 45 pozycji zawierających typowe znaki i urządzenia bezpieczeństwa ruchu drogowego. Oznakowanie dostarczono w terminie do 29.02.2012 r. W odniesieniu do braków stwierdzonych w 2013 r. do dnia badania nie wszczęto procedury w zamówienia oznakowania.

³³ np. wpisy: z 07.02.2013 r. dot. drogi 1625C, z 22.02.2012 r. dot. drogi 1621C, z 14.02.2012 r. dot. drogi 1604C i 1627C

³⁴ np. 14.02.2012 r. dokonano 2 objazdów dróg (łącznie 1604C, 1607C, 1627C), w którym dokonano ogółem 12 adnotacji dotyczących wyłącznie oznakowania.

czy uszkodzenia w zakresie oznakowania NIK ustaliła, że zalecenia ich usunięcia zostały terminowo zrealizowane.

[Dowód: akta kontroli str. 418-422]

2.2. W 6 z 8 przypadków objętych badaniem NIK stwierdzono, iż w okolicy szkół znajdujących się w sąsiedztwie dróg powiatowych i gminnych, w sposób prawidłowy zastosowano oznakowanie znakami A-17 „Dzieci”, D-6 „Przejście dla pieszych” wraz z tabliczką T-27 „Przejście dla pieszych szczególnie uczęszczane przez dzieci w wieku od 7 do 15 lat”, a występujące przejścia dla pieszych zostały wyznaczone poza osią wyjścia z tych szkół. W pozostałych dwóch przypadkach, w których nie stwierdzono oznakowania poziomego D-10 „Przejście dla pieszych”, zastosowano w sposób prawidłowy znak A-17 „Dzieci”.

W 7 z 8 przypadków ustalono, iż w osi wyjścia ze szkół umieszczono bariery ochronne, w jednym przypadku wyjście ze szkoły nie było zabezpieczone w sposób uniemożliwiający bezpośrednie wejście dzieci na jezdnię, co opisano w dalszej części wystąpienia.

[Dowód: akta kontroli str. 437-439]

2.3. NIK zbadała prawidłowość oznakowania 4 odcinków dróg powiatowych zarządzanych przez PZD, w tym: nr 1622C i nr 1624C (przebudowanych w ramach NPPDL) na całym odcinku; nr 1604C na odcinku Brzozowo – Watorowo; nr 1607C na odcinku w miejscowości Gołoty (w okolicy skrzyżowania z drogą gminną nr 060409C).

W wyniku tych badań NIK stwierdziła m.in., że: w pasie drogowym znajdowały się wszystkie znaki oraz urządzenia bezpieczeństwa ruchu ujęte w obowiązującym na danym odcinku drogi projekcie organizacji ruchu; znaki były zlokalizowane zgodnie z warunkami określonymi w tym planie; znaki były zgodne z ustalonymi wzorami; widoczność znaków była dobra (z wyjątkiem znaku A-7 „ustąp pierwszeństwa” na wlocie skrzyżowania drogi powiatowej nr 1610C z drogą powiatową nr 1622C oraz stwierdzonych przypadków wytarcia oznakowania poziomego); stan znaków pionowych był dobry (z wyjątkiem tablicy F6 pod znakiem A-6c „skrzyżowanie z drogą podporządkowaną” na drodze powiatowej nr 1607C w miejscowości Gołoty oraz słupka przeszkodowego U-5b zespolonego ze znakiem C-9 „nakaz jazdy z prawej strony znaku” na wyspie dzielącej przed skrzyżowaniem drogi powiatowej nr 1624C z drogą powiatową nr 1604C); w pasie drogowym nie było reklam przysłaniających znaki.

[Dowód: akta kontroli str. 427-436]

Według informacji uzyskanych w PZD analiza kryteriów oceny i wyboru łuków poziomych do oznakowania tablicami prowadzącymi U-3a i U-3b, określonych w załączniku nr 4 do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r.³⁵, nie wskazywała na potrzebę zastosowania takiego oznakowania na tych spośród ww. odcinków dróg, na których występowały łuki poziome (1622C, 1624C i 1604C).

[Dowód: akta kontroli str. 378-382, 424-425]

Badaniem zastosowania tablic prowadzących na szczególnie niebezpiecznych łukach poziomych NIK objęła 4 odcinki dróg powiatowych, tj. odcinek drogi nr 1602C w miejscowości Starogród, odcinek drogi nr 1603C w miejscowości Kałdus, odcinek drogi nr 1607C przy skrzyżowaniu z drogą gminną Gołoty – Stablewice; odcinek

³⁵ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach (Dz. U. Nr 220, poz. 2181 ze zm.);

drogi nr 1641C przy skrzyżowaniu z drogą gminną Zegartowice - Żygląd. Ustalono, iż łuki poziomie na tych odcinkach dróg zostały oznakowane tablicami prowadzącymi U-3³⁶. Tablice były kompletne.

[Dowód: akta kontroli str. 423,426]

NIK zbadała też ogólny stan techniczny 4 odcinków dróg powiatowych zarządzanych przez PZD, w tym: całego odcinka drogi nr 1622C; drogi nr 1624C na odcinku od km 3+407; drogi nr 1607 na odcinku od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1602C do miejscowości Unisław; drogi nr 1604C na odcinku Brzozowo – Watorowo. NIK ocenia ogólny stan techniczny tych odcinków dróg jako dobry, pomimo stwierdzonych przypadków spękań wymagających remontów cząstkowych nawierzchni. Stan czystości tych odcinków dróg NIK ocenia jako dobry, pomimo występujących odcinkowo zabrudzeń nawierzchni od piasku i drobnych kamieni.

[Dowód: akta kontroli str. 431-436]

2.4. Z informacji uzyskanych z Zarządu Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy (ZDW) wynika, że drogi gminne na obszarze powiatu chełmińskiego skomunikowane są z drogami wojewódzkimi poprzez skrzyżowania zwykłe. Ponadto ZDW poinformował o złożeniu do Wojewody Kujawsko – Pomorskiego wniosku o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej dla rozbudowy drogi wojewódzkiej nr 548 Stolno – Wąbrzeźno, w ramach której przewiduje się m.in. skanalizowanie skrzyżowań z drogami powiatowymi na obszarze powiatu chełmińskiego.

[Dowód: akta kontroli str. 165-168]

Z informacji uzyskanych z Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Bydgoszczy (GDDKiA) wynika, że na obszarze powiatu chełmińskiego zlokalizowanych jest 13 skrzyżowań dróg powiatowych z drogami krajowymi, w tym 4 skrzyżowania z drogą krajową nr 55 i 9 skrzyżowań z drogą krajową nr 91. Ponadto GDDKiA poinformowała o planowanej realizacji na terenie powiatu chełmińskiego trzech zadań, tj.: przebudowy skrzyżowania drogi krajowej nr 91 z ul. Łunawską w miejscowości Chełmno; przebudowy skrzyżowań na drodze krajowej nr 91 na odcinku Wielkie Czyste – Storlus; przebudowy skrzyżowania w miejscowości Stolno. Według uzyskanych informacji zadania te mają obejmować m.in. budowę lewoskrętów, wysp spowalniających ruch, zatok autobusowych, chodników.

[Dowód: akta kontroli str. 103-120]

Według informacji uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Chełmnie (KPP) problem w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie powiatu chełmińskiego stanowi skrzyżowanie drogi krajowej nr 91 z drogą powiatową nr 1622C, na którym brak jest wyznaczonego przejścia dla pieszych. Dyrektor PZD w Chełmnie wyjaśnił, że PZD jako zarządca ruchu negatywnie zaopiniował rozwiązania projektowe oraz zmianę organizacji ruchu na tym skrzyżowaniu złożone przez firmę działającą na zlecenie GDDKiA. Wskazał on, że proponowane rozwiązania uwzględniały przejście dla pieszych bez azylu oraz nie uwzględniały sygnalizacji świetlnej, co w ocenie PZD nie przyczyniało się do poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego na tym skrzyżowaniu.

[Dowód: akta kontroli str. 121-124, 178-179, 181-182]

Według informacji uzyskanych z KPP w latach 2010 - 2013 w Systemie Ewidencji Wypadków i Kolizji Drogowych odnotowano 17 zdarzeń drogowych, których

³⁶ Dla badanych odcinków dróg nr 1602C, 1603C i 1607C PZD nie posiadał zatwierdzonych projektów stałej organizacji ruchu, dla drogi nr 1641C PZD posiadał zatwierdzony projekt organizacji ruchu obejmujący wyłącznie oznakowanie poziome.

przyczyną (zdaniem KPP) był niewłaściwy stan drogi, w tym 4 w 2010 r., 9 w 2011 r., 4 w 2012 r. Na podstawie wpisów w dzienniku objazdu dróg z 2012 r. ustalono, iż w PZD podejmował działania w celu usunięcia niewłaściwego stanu dróg wskazanych przez KPP.

Ponadto z informacji uzyskanych z KPP wynika, że w ww. okresie na terenie dróg powiatowych nie doszło do zdarzenia drogowego z powodu złego stanu oznakowania drogi bądź wykonywanych robót drogowych.

[Dowód: akta kontroli str. 121, 124, 418-422, 511]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W jednym z 8 przypadków objętych badaniem NIK stwierdzono, iż wyjście ze szkoły (Szkoły Podstawowej w miejscowości Małe Łunawy) wychodzące wprost na drogę gminną nr 060149C Podwiesk - Małe Łunawy nie było zabezpieczone barierą ochronną, co umożliwiała bezpośrednie wtargnięcie dzieci na tą drogę i stanowiło bezpośrednie zagrożenie dla dzieci. Stanowiło to naruszenie przepisów § 7 ust. 4 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r.³⁷, stosownie do którego szlaki komunikacyjne wychodzące poza teren szkoły i placówki zabezpiecza się w sposób uniemożliwiający bezpośrednie wyjście na jezdnię.

[Dowód: akta kontroli str. 437-439]

NIK zgodnie z art. 51 ust. 1 ustawy o NIK niezwłocznie powiadomiła o niniejszym niebezpieczeństwie dla życia i zdrowia ludzkiego Dyrektora PZD jako zarządzającego ruchem na drogach powiatowych i gminnych (z upoważnienia Starosty Chełmińskiego), który dokonuje oceny organizacji ruchu w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz jest odpowiedzialny m.in. za kontrolę prawidłowości zastosowania i funkcjonowania urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego. NIK zwróciła się do Dyrektora PZD o niezwłoczne poinformowanie o podjętych działaniach w celu zapobieżenia opisanemu powyżej zagrożeniu.

[Dowód: akta kontroli str. 440]

Pan Mariusz Kalkiewicz, Dyrektor PZD wyjaśnił, że przed wszczęciem kontroli NIK sygnalizował problem dotyczący braku bariery ochronnej Dyrektorowi Szkoły Podstawowej w Małych Łunawach uzyskując informację, że zostanie ona ustawiona po przeanalizowaniu sytuacji finansowej szkoły. Dyrektor PZD wyjaśnił, że pismem z dnia 14 czerwca 2013 r. wystąpił do Wójta Gminy Chełmno, tj. zarządcy ww. drogi gminnej, z wnioskiem o umieszczenie przed wyjściem ze Szkoły Podstawowej w miejscowości Małe Łunawy zlokalizowanej przy drodze gminnej nr 060149C ogrodzenia segmentowego U-12a, spełniającego wymogi określone w pkt. 5.4 załącznika nr 4 do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r.³⁸ Wskazał on, iż dnia 20 czerwca 2013 r. PZD otrzymał informację o zamontowaniu ww. ogrodzenia, co zostało potwierdzone w tym samym dniu przez pracownika PZD podczas wizji lokalnej.

[Dowód: akta kontroli str. 441-445]

2. W wyniku badania prawidłowości oznakowania pionowego oraz poziomego całego odcinka drogi powiatowej nr 1622C stwierdzono:

³⁷ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r, Nr 6, poz. 69 ze zm.);

³⁸ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach (Dz. U. Nr 220, poz. 2181 ze zm.);

- częściowe wytarcie oznakowania poziomego P-10 „Przejście dla pieszych” w km 2+256, w km 11+923; wytarcie linii warunkowego zatrzymania się P-13 na skrzyżowaniu w km 8+587;

- ograniczenie przez gałęzie drzewa widoczności znaku A-7 „Ustąp pierwszeństwa” na wlocie skrzyżowania z drogą powiatową nr 1610C w km 12+197 (od strony miejscowości Podwiesk);

[Dowód: akta kontroli str. 427-430]

W wyniku badania drogi powiatowej nr 1624C pod kątem prawidłowości oznakowania (na całym odcinku) oraz stanu technicznego (na odcinku od km 3+407) stwierdzono: wytarcie linii warunkowego zatrzymania się P-13 na skrzyżowaniach w km 6+055, w km 7+720, w km 7+781, w km 9+496, w km 9+554, w km 11+030; częściowe wytarcie linii bezwzględnego zatrzymania się „STOP” P-12 na wlocie drogi gminnej na skrzyżowanie w km 11+030.

[Dowód: akta kontroli str. 431-436]

Zgodnie z projektami stałej organizacji ruchu obowiązującymi na ww. odcinkach dróg oznakowanie poziome powinno charakteryzować się m.in. dobrą widocznością oraz odpornością na ścieranie i zabrudzenie.

Stosownie do § 9 umów dotyczących przebudowy ww. odcinków dróg wykonawcy udzielili rękojmi i gwarancji na okres 36 miesięcy na roboty objęte tymi umowami, w tym w zakresie oznakowania.

Pan Mariusz Kalkiewicz, Dyrektor PZD wyjaśnił, że podczas przeprowadzonego w 2012 r. przeglądu gwarancyjnego oznakowania poziomego na drogach powiatowych nr 1622C i nr 1624C nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości i że następny przegląd gwarancyjny jest zaplanowany na miesiąc lipiec 2013 r., po którym oznakowanie poziome zostanie odnowione. Wskazując przyczyny nieczytelności (częściowego wytarcia) wykonanego oznakowania poziomego na drogach nr 1622C i 1624C wyjaśnił, że zostało ono wykonane jako oznakowanie cienkowarstwowe, które jest szczególnie narażone na duże natężenie ruchem oraz duże zanieczyszczenia nawierzchni w okresie zimowym przez piasek i żwir stosowany do posypywania miejsc niebezpiecznych.

[Dowód: akta kontroli str. 455, 466, 530, 536-537]

Stosownie do art. 6 konwencji o znakach i sygnałach drogowych³⁹ znaki powinny być tak umieszczone, ażeby kierujący, dla których są one przeznaczone, mogli je łatwo i w porę rozpoznać.

Stosownie do treści § 17 ust. 4 Regulaminu Organizacyjnego PZD⁴⁰ zakres utrzymania urządzeń drogowych przez Służbę Liniową PZD obejmuje m.in. wycinanie pojedynczych drzew przydrożnych, usuwanie pni i przycinanie gałęzi ograniczających skrajnię drogową lub stwarzające inne zagrożenia.

Pan Mariusz Kalkiewicz, Dyrektor PZD wyjaśnił, że kontrole funkcjonowania i utrzymania oznakowania pionowego na drodze powiatowej nr 1622C, przeprowadzane na bieżąco podczas objazdu dróg powiatowych, nie wykazywały nieprawidłowości. Wskazał, iż w dniu 13 czerwca 2013 r. widoczność znaku A-7 została przywrócona poprzez podcięcie gałęzi drzewa.

³⁹ Konwencja o znakach i sygnałach drogowych sporządzona w Wiedniu dnia 8 listopada 1968 r. (Dz. U. z 1988 r., Nr 5, poz. 42)

⁴⁰ Regulamin Organizacyjny Powiatowego Zarządu Dróg w Chełmnie, stanowiący załącznik nr 1 do uchwały nr 163/2012 Zarządu Powiatu z dnia 19 grudnia 2012 r.

[Dowód: akta kontroli str. 494, 530-531, 537, 541-543]

3. W wyniku badania stanu technicznego całego odcinka drogi powiatowej nr 1622C stwierdzono:

- spękania krawędziowe siatkowe oraz podłużne na odcinku od km 4+903 do km 5+010, od km 5+409 do km 5+498, w km 6+229; spękania krawędziowe podłużne na odcinku od km 4+286 do km 4+440, w km 5+922, za skrzyżowaniem z drogą powiatową nr 1606C (w kierunku miejscowości Klamry); spękania krawędziowe siatkowe na odcinku w km 11+932;

- zabrudzenia nawierzchni jezdni przez piasek na wlocie skrzyżowania w km 4+874, na obiekcie mostowym w km 6+230, na wlocie skrzyżowania w km 8+587, na skrzyżowaniu w km 12+853; miejscowe zabrudzenia linii krawędziowych P-7c i P7d przez piasek; zerwane pobocze w km 5+840 oraz zerwany fragment warstwy ścieralnej zjazdu w km 13+918.

[Dowód: akta kontroli str. 427-430]

W wyniku badania drogi powiatowej nr 1624C pod kątem stanu technicznego (na odcinku od km 3+407) stwierdzono:

- spękania krawędziowe siatkowe w km 9+554, w km 11+030; spękania poprzeczne w km 5+460, w km 7+812 (m.in. w miejscach, w których w ramach gwarancji wykonawca dokonał napraw);

- zabrudzenia nawierzchni przez piasek w km 6+055, w km 7+720 i w km 7+781, w km 9+496, w km 9+554; miejscowe zabrudzenia linii krawędziowych P-7c i P-7d przez piasek; zabrudzenia nawierzchni oraz zabrudzenie wpustu ulicznego na wlocie skrzyżowania z drogą powiatową nr 1604C (od strony miejscowości Jeleniec).

[Dowód: akta kontroli str. 431-436]

W wyniku badania stanu technicznego drogi powiatowej nr 1607C na odcinku od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1602C do miejscowości Unisław stwierdzono: spękania podłużne w pasie drogi oraz krawędziowe w km 5+067 (m.in. w miejscach, w których widać ślady dokonywanych wcześniej remontów częściowych); spękania podłużne w miejscach spojenia technologicznego za skrzyżowaniem w km 6+778 (w kierunku miejscowości Unisław); spękania siatkowe z wykruszeniami w pasie drogi oraz krawędziowe na odcinku w miejscowości Gołoty.

[Dowód: akta kontroli str. 431-436]

Ponadto w wyniku badania stanu technicznego drogi powiatowej nr 1604C na odcinku Brzozowo – Watorowo stwierdzono: spękania krawędziowe podłużne oraz siatkowe, w tym nieregularne z wykruszeniami.

[Dowód: akta kontroli str. 431-436]

Zgodnie z § 9 umów⁴¹ dotyczących wykonania etapu 2 przebudowy drogi powiatowej nr 1622C Chełmno – Sztynwag oraz etapu 2 przebudowy drogi powiatowej nr 1624C Bruki Kokocka – Jeleniec oraz § 8 umów⁴² dotyczących wykonania robót uzupełniających w ramach tych zadań wykonawcy udzielili 36 miesięcznej rękojmi oraz gwarancji za wady na roboty objęte tymi umowami.

⁴¹ Umowa nr 3/PZD/2011 z 3 marca 2011 r. oraz nr 4/PZD/2011 z 3 marca 2011 r.

⁴² Umowa nr 22/PZD/2011 z 6 lipca 2011 r. oraz nr 19/PZD/2011 z 29 czerwca 2011 r.

Zgodnie z art. 20 pkt. 4, 10 i 11 ustawy o drogach publicznych⁴³ do zarządcy drogi należy:

- utrzymanie nawierzchni drogi, chodników, drogowych obiektów inżynierskich, urządzeń zabezpieczających ruch i innych urządzeń związanych z drogą;
- przeprowadzanie okresowych kontroli stanu dróg i drogowych obiektów inżynierskich oraz przepraw promowych, ze szczególnym uwzględnieniem ich wpływu na stan bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym weryfikację cech i wskazanie usterek, które wymagają prac konserwacyjnych lub naprawczych ze względu na bezpieczeństwo ruchu drogowego;
- wykonywanie robót interwencyjnych, robót utrzymaniowych i zabezpieczających.

Pan Mariusz Kalkiewicz, Dyrektor PZD wyjaśnił, że wszystkie wady i usterki stwierdzone w 2012 r. podczas przeglądów gwarancyjnych stanu technicznego dróg nr 1622C i nr 1624C oraz w okresie od 2010 r. do 2013 r. podczas przeglądów okresowych i gwarancyjnych stanu technicznego dróg nr 1607C i nr 1604C były usunięte w ramach gwarancji przez wykonawcę robót. Wskazał, że w związku ze spękaniem stwierdzonymi przez NIK na drogach nr 1622C i nr 1624C przy następnych przeglądach gwarancyjnych zaplanowanych w lipcu 2013 r. PZD będzie żądał od wykonawców robót stosownych napraw. Podkreślił, że w przypadku ponownych spękań w miejscach, w których dokonano wcześniej napraw gwarancyjnych naprawa nie będzie ograniczała się wyłącznie do warstwy ścieralnej. Ponadto wskazał on, że w przypadku dróg nr 1607C i nr 1604C okres gwarancji minął i że w związku ze spękaniem stwierdzonymi przez NIK na tych drogach, powstałymi po sezonie zimowym, zostanie przeprowadzony remont cząstkowy nawierzchni w ramach posiadanych środków. Jako przyczynę powstałych spękań Dyrektor PZD wskazał m.in. większy tonaż, gabaryty i natężenie ruchu samochodów ciężarowych, które w trakcie manewrów mijania łamią krawędzie jezdni.

[Dowód: akta kontroli str. 207-222, 531-532, 537]

Zgodnie z treścią art. 5 ust. 4 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁴⁴ obowiązki utrzymania czystości i porządku na drogach publicznych należą do zarządcy drogi. Ponadto stosownie do treści § 17 ust. 2 Regulaminu Organizacyjnego PZD⁴⁵ zakres utrzymania dróg przez Służbę Liniową PZD obejmuje m.in. czyszczenie nawierzchni jezdni i chodników w zakresie ustalonym przepisami.

Pan Mariusz Kalkiewicz, Dyrektor PZD wyjaśnił, że prace w zakresie utrzymania czystości i porządku na drogach nr 1622C i nr 1624C, obejmujące czyszczenie jezdni i zatok autobusowych z piasku i żwiru po okresie zimowym oraz po intensywnych opadach deszczu, były przeprowadzone od kwietnia 2013 r. oraz są wykonywane na bieżąco w ciągu całego roku w ramach utrzymania dróg.

[Dowód: akta kontroli str. 494, 532-533, 537-538]

4. W okresie obejmującym lata 2010-2013 PZD, zarządzający ruchem na drogach powiatowych i gminnych, nie przeprowadzał okresowych kontroli, o których mowa w § 12 ust. 5 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem⁴⁶, zwanego dalej „rozporządzeniem z dnia 23 września 2003 r.”,

⁴³ Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 260)

⁴⁴ Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2012 r., poz. 391 ze zm.)

⁴⁵ Regulamin Organizacyjny Powiatowego Zarządu Dróg w Chełmnie, stanowiący załącznik nr 1 do uchwały nr 163/2012 Zarządu Powiatu z dnia 19 grudnia 2012 r.

⁴⁶ Dz. U. Nr 177, poz. 1729

w pełnym zakresie i z wymaganą częstotliwością, tj. co najmniej raz na 6 miesięcy dla wszystkich znaków drogowych, sygnalizacji, urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego na podległych drogach gminnych.

Stosownie do treści § 12 ust. 5 ww. rozporządzenia niezależnie od kontroli, o której mowa w ust. 3, organ zarządzający ruchem przeprowadza co najmniej raz na 6 miesięcy kontrolę prawidłowości zastosowania, wykonania, funkcjonowania i utrzymania wszystkich znaków drogowych, urządzeń sygnalizacji świetlnej, urządzeń sygnalizacji dźwiękowej oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego umieszczonych na drogach jemu podległych.

Pan Mariusz Kalkiewicz, Dyrektor PZD jako przyczyny uniemożliwiające przeprowadzanie okresowych kontroli dróg gminnych zgodnie z § 12 ust. 5 rozporządzenia z 23 września 2003 r. wskazał ograniczenia kadrowe oraz fakt, iż PZD zarządza 232 km siecią dróg powiatowych oraz ruchem na ponad 750 km dróg.

[Dowód: akta kontroli str. 530, 536, 544-552]

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Na 29⁴⁷ zarządzanych odcinkach dróg powiatowych nie ustalono stałej organizacji ruchu, a na kolejnych 9 była ona niepełna⁴⁸. Stałej organizacji ruchu nie ustalono także na 353 zarządzanych odcinkach dróg gminnych, a na kolejnych 23 była ona niepełna.

Ustalanie organizacji ruchu należy do zadań w zakresie zarządzania ruchem, co wynika z § 2 ust. 1 pkt. 1 lit a-f rozporządzenia z dnia 23 września 2003 r. Zgodnie z § 4 ust. 3 ww. rozporządzenia - projekt organizacji ruchu może przedstawić do zatwierdzenia m. in. zarząd dróg i organ zarządzający ruchem. W przypadku dróg powiatowych znajdujących się na terenie powiatu chełmińskiego opracowywanie i zatwierdzanie projektów stałej organizacji ruchu należy do zadań PZD.

[Dowód: akta kontroli str. 59-62, 512-528]

Pan Mariusz Kalkiewicz, Dyrektor PZD wyjaśnił, iż obowiązujące przepisy prawa nie nakładają obowiązku posiadania zatwierdzonych projektów stałej organizacji ruchu. Wskazał on, że brak zatwierdzonych projektów stałej organizacji ruchu dla części zarządzanych odcinków dróg powiatowych oraz gminnych wynika z braku środków finansowych na zlecenie wykonania projektów organizacji ruchu oraz braku możliwości czasowych i kadrowych ich przygotowania przez pracowników PZD. Ponadto Dyrektor PZD wyjaśnił, że jednym z głównych narzędzi, jakimi posługuje się PZD przy ocenie prawidłowości istniejącego oznakowania dróg powiatowych jest posiadana foto-rejestracja tych dróg. Wskazał on także, że realizowane inwestycje w zakresie przebudowy dróg w ostatnich latach przewidują już sporządzanie projektów stałej organizacji ruchu.

[Dowód: akta kontroli str. 178, 180-181, 529, 535]

2. W wyniku oględzin całego odcinka drogi powiatowej nr 1622C stwierdzono, iż rowy przydrożne na odcinku w km 2+500 oraz w km od 3+912 do 4+057 były porośnięte trawą. Niniejsze nie miało wpływu na widoczność na drodze.

NIK zwraca uwagę, że stosownie do treści § 17 ust. 4 Regulaminu Organizacyjnego PZD⁴⁹ zakres utrzymania urządzeń drogowych przez Służbę Liniową PZD obejmuje m.in. koszenie traw, niszczenie chwastów, samosiewów drzew i krzewów na

⁴⁷ 1601C-1603C, 1605C, 1605C, 1606C, 1608C-1612C, 1616C-1618C, 1620C, 1623C, 1625C-1631C, 1633C-1636C, 1638C, 1640C, 1642C

⁴⁸ obejmowała wyłącznie część lub skrzyżowania na zarządzanych odcinkach dróg: 1604C, 1607C, 1614C, 1615C, 1632C, 1639C, a na całych odcinkach zarządzanych dróg 1619C, 1637C, 1641C została ustalona wyłącznie w zakresie oznakowania poziomego.

⁴⁹ Regulamin Organizacyjny Powiatowego Zarządu Dróg w Chełmnie, stanowiący załącznik nr 1 do uchwały nr 163/2012 Zarządu Powiatu z dnia 19 grudnia 2012 r.

poboczach, skarpach, w rowach i na pasach dzielących, zwłaszcza w miejscach ograniczających widoczność.

[Dowód: akta kontroli str. 494, 427-430]

Pan Mariusz Kalkiewicz, Dyrektor PZD wyjaśnił, że trwają prace związane z koszeniem traw i chwastów na sieci dróg powiatowych o łącznej długości 232,863 km, które zostały rozpoczęte w dniu 03.05.2013 r. Wskazał, że na drodze powiatowej nr 1622C pokos wykonano w okresie od 11 do 13 czerwca 2013 r. i że następny pokos oraz wycinka odrostów przy lipach jest planowany od 27 czerwca 2013 r.

[Dowód: akta kontroli str. 533, 538]

3. NIK zwraca uwagę, iż w wyniku oględzin prawidłowości oznakowania na drogach powiatowych: nr 1624C od km 3+407 oraz nr 1607C w miejscowości Gołoty (w okolicy skrzyżowania z drogą gminną nr 060409C) stwierdzono: obustronne wgniecenie słupka U-5b zespolonego ze znakiem C-9 na wyspie dzielącej typu „mała kropla” z azylem dla pieszych w km 6+947 drogi nr 1624C; wygięcie tablicy F-6 pod znakiem A-6c „skrzyżowanie z drogą podporządkowaną” (w kierunku miejscowości Szymborno) skutkujące nadmiernym odchyleniem tarczy tablicy w poziomie od linii prostej do osi jezdni. Wskazane powyżej uszkodzenia znaków nie miały negatywnego wpływu na ich funkcjonalność i widoczność.

[Dowód: akta kontroli str. 431-436]

Pan Mariusz Kalkiewicz, Dyrektor PZD wyjaśnił, że nie znał dokładnych przyczyn uszkodzenia wskazanych powyżej znaków. Wskazał, że uszkodzenia nie są na tyle duże aby natychmiast je wymienić, ponieważ nie straciły one swojej funkcji, są czytelne i odblaskowe. Wyjaśnił, iż ze względów estetycznych ww. znaki zostaną wymienione przy ponownym zamówieniu oznakowania.

[Dowód: akta kontroli str. 533, 538]

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność PZD w badanym obszarze.

3. Zgodność działań zarządcy drogi z wymogami NPPDL

Opis stanu faktycznego

3.1. W kontrolowanym okresie w ramach NPPDL na terenie powiatu chełmińskiego zrealizowane zostały dwie inwestycje⁵⁰, tj. „Przebudowa drogi powiatowej nr 1622C Chełmno – Sztynwag, Etap 2” w 2011 r. (o wartości 3.535.373,76 zł, w tym 1.767.686,88 zł dofinansowania) oraz „Przebudowa drogi powiatowej nr 1624C Bruki Kokocka – Jeleniec, Etap 2” w 2011 r. (o wartości 3.412.614,74 zł, w tym 1.705.624,85 zł dofinansowania).

W obu przypadkach beneficjentem dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie tych zadań był Powiat Chełmiński reprezentowany przez Starostę Chełmińskiego. W związku z powyższym PZD nie odpowiadał za rozliczenie otrzymanej pomocy finansowej. Na podstawie upoważnień Starosty Chełmińskiego PZD odpowiadał za nadzorowanie realizacji umów o roboty budowlane w ramach przebudowy ww. dróg.

Wyboru ww. dróg powiatowych do przebudowy nie dokonano na podstawie planu rozwoju sieci drogowej, ponieważ taki plan w okresie realizacji tych zadań nie został sporządzony. Zadanie inwestycyjne dotyczące przebudowy drogi nr 1622C zostało

⁵⁰ Dane nie uwzględniają inwestycji w ramach NPPDL, których realizację rozpoczęto w 2013 r. w trakcie kontroli NIK. Informacje na temat tych inwestycji są dostępne w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy.

ujęte w planie rozwoju lokalnego Powiatu Chełmińskiego na lata 2007-2015⁵¹ (por. pkt 1.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego).

[Dowód: akta kontroli str. 86-87, 394-396, 446-449]

3.2. Na podstawie informacji uzyskanych od Starosty Chełmińskiego ustalono, iż dane zawarte we wnioskach o dofinansowanie wskazanych powyżej zadań inwestycyjnych znajdowały potwierdzenie w dokumentach źródłowych. W szczególności do wniosków dołączone były mapy poglądowe obszaru inwestycji, mapy sytuacyjne, porozumienia z partnerami o dofinansowanie zadań, oświadczenia wnioskodawcy o zagwarantowaniu środków własnych na realizację projektu, analizy zdarzeń drogowych z Komendy Powiatowej Policji w Chełmnie, dokumentacja fotograficzna dotycząca aktualnego stanu nawierzchni, decyzje – pozwolenia na budowę wydane przez Starostę Chełmińskiego, postanowienia zatwierdzające projekty zmiany stałej organizacji ruchu wydane przez Dyrektora PZD.

[Dowód: akta kontroli str. 196-198, 227-282, 310-352]

3.3. Realizację wskazanych powyżej zadań inwestycyjnych rozpoczęto i zakończono w terminach określonych w umowach o dofinansowanie zawartych z Wojewodą Kujawsko - Pomorskim, tj. umowy z wykonawcami zawarto 3 marca 2011 r., protokoły końcowego odbioru robót zostały podpisane odpowiednio 23 sierpnia 2011 r. i 9 września 2011 r. Wysokość dotacji wynosiła odpowiednio: 50,00% w przypadku przebudowy drogi nr 1622C, 49,98% w przypadku przebudowy drogi nr 1624C. Zakończenie finansowe ww. zadań, tj. zapłata za faktury z tytułu wykonawstwa i pełnienia nadzoru inwestorskiego nastąpiła odpowiednio: 22 września 2011 r. i 21 października 2011 r.

[Dowód: akta kontroli str. 394-396]

3.4. Ostateczne rozliczenie dotacji przyznanych na realizację wskazanych zadań inwestycyjnych w formie sprawozdań końcowych nastąpiło odpowiednio: 23 września 2011 r. i 25 listopada 2011 r. Sprawozdania zostały sporządzone na podstawie załączonych faktur VAT wystawionych przez wykonawców oraz przelewów potwierdzających przekazanie środków na rzecz wykonawców. Do sprawozdań załączono także zawiadomienia o zakończeniu robót.

[Dowód: akta kontroli str. 283-302, 353-368, 394-396]

3.5. W wyniku badania prawidłowości oznakowania dróg powiatowych nr 1622C i nr 1624C (na całym odcinku) oraz stanu technicznego drogi nr 1622C (na całym odcinku) i drogi nr 1624C (na odcinku od km 3+407) stwierdzono, iż osiągnięto planowany efekt rzeczowy realizacji ww. zadań zgodnie z przyjętym harmonogramem rzeczowo – finansowym.

[Dowód: akta kontroli str. 268, 343, 427-436]

3.6. Kopie wystawionych faktur VAT, protokołów odbioru wykonanych robót oraz przelewów tytułem zapłaty za wykonawstwo oraz nadzór inwestorski, załączone do wniosków o wypłatę dotacji dla ww. zadań inwestycyjnych, potwierdzały wykorzystanie otrzymanych dotacji zgodnie z przeznaczeniem.

[Dowód: akta kontroli str. 394-396]

3.7. Z informacji uzyskanych od Starosty Chełmińskiego wynika, że nie były przeprowadzane kontrole zewnętrzne realizacji wskazanych powyżej zadań inwestycyjnych dofinansowanych w ramach NPPDL. Według tych informacji

---

⁵¹ stanowiącego załącznik do Uchwały Nr XIV/126/08 Rady Powiatu Chełmińskiego z 18.06.2008 r.

Wojewoda Kujawsko – Pomorski nie zgłaszał żadnych uwag dotyczących rozliczeń wynikających ze sprawozdań końcowych z wykorzystania dotacji dla tych zadań.

[Dowód: akta kontroli str. 196-198]

3.8. Roboty budowlane w ramach ww. zadań były wykonywane na podstawie decyzji Starosty Chełmińskiego odpowiednio: nr 269/2009 i nr 268/2009 z dnia 29 września 2009 r., zatwierdzających projekt budowlany i udzielających pozwolenia na wykonanie robót budowlanych (kategoria obiektu budowlanego XXV – drogi i kolejowe drogi szynowe). Stosownie do treści art. 55 pkt. 1 prawa budowlanego w przypadku wskazanych zadań inwestycyjnych nie było wymagane uzyskanie decyzji o pozwoleniu na użytkowanie. Pismami z dnia 21 września 2011 r. oraz 26 października 2011 r. Powiat Chełmiński zawiadomił Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Chełmnie (PINB) o zakończeniu budowy oraz zamiarze przystąpienia do użytkowania. Pismami z dnia 18 października 2011 r. i 21 listopada 2011 r. PINB poinformował o przyjęciu ww. zawiadomienia nie zgłaszając sprzeciwu wobec przystąpienia do użytkowania przebudowanych dróg nr 1622C i nr 1624C.

[Dowód: akta kontroli str. 286-288, 303-305, 356-358, 369-373, 388-393]

3.9. W okresie przebudowy drogi powiatowej nr 1624C Dyrektor PZD wydał dwa zezwolenia na prowadzenie robót w pasie drogowym tej drogi. PZD nie wnosił uwag podczas odbioru zajętych odcinków pasa drogowego. W okresie przebudowy drogi powiatowej nr 1622C nie wpłynął żaden wniosek o zgodę na zajęcie pasa drogowego tej drogi.

Po zrealizowaniu ww. zadań inwestycyjnych Dyrektor PZD zezwalał 11 – krotnie na zajęcie pasa drogowego ww. dróg, w tym 9 - krotnie w związku z robotami w pasie drogowym drogi nr 1622C, 2 – krotnie w związku z robotami w pasie drogowym drogi nr 1624C. PZD nie wnosił uwag podczas odbioru zajętych odcinków pasa drogowego.

Każdorazowo decyzje te zawierały zapis, zgodnie z którym w okresie 24 miesięcy od daty odbioru pasa drogowego (potwierdzonego przez przedstawiciela PZD) z uprzednio zajmowanego odcinka pasa drogowego otrzymujący decyzję zobowiązany był usunąć ujawniające się wady techniczne spowodowane nieprawidłowym wykonaniem robót w wyznaczonym przez PZD terminie. Ponadto zgodnie z zapisami ww. decyzji w razie zwłoki w usunięciu wad, PZD zapewnił sobie możliwość wykonania niezbędnych robót na koszt zajmującego pas drogowy.

[Dowód: akta kontroli str. 397-400]

3.10. Pan Mariusz Kalkiewicz, Dyrektor PZD wskazał, że realizacja ww. zadań inwestycyjnych na drogach nr 1622C i nr 1624C przyczyniła się m.in. do poprawy jakości i czytelności oznakowania oraz widoczności i czytelności na łukach, skrzyżowaniach i wjazdach, poprawy stanu technicznego nawierzchni, a tym samym bezpieczeństwa w ruchu drogowym, zmniejszenia skutków wypadków (poprzez ustawienie sprężystych barier ochronnych), zapewnienia separacji ruchu pieszych od ruchu pojazdów mechanicznych (m.in. poprzez budowę chodników i zatok przystankowych, oznakowanie aktywne przejść dla pieszych), zwiększenia dostępności do zakładów pracy, kościołów i szkół, urzędów, polepszenia warunków komunikacyjnych, zwiększenia atrakcyjności terenów inwestycyjnych dla potencjalnych inwestorów. Droga powiatowa nr 1622C krzyżuje się z drogą krajową nr 91, z drogami powiatowymi nr: 1610C, 1611C, 1606C oraz drogami gminnymi. Poprzez drogę powiatową nr 1611C droga nr 1622C łączy się z drogą krajową nr 55 oraz wojewódzką 543, w efekcie czego powstało dogodne połączenie powiatu chełmińskiego z węzłem autostrady A-1. Droga powiatowa nr 1624C krzyżuje się z

drogą krajową nr 91, drogą wojewódzką nr 550, drogami powiatowymi nr: 1607C, 1636C, 1602C, 1604C, 1625C oraz drogami gminnymi.

[Dowód: akta kontroli str. 179, 182-185]

Ustalone
nieprawidłowości

W zakresie wskazanym w pkt. 3.5., 3.9. i 3.10, tj. w działalności PZD nie stwierdzono nieprawidłowości. Informacje wskazane w pkt. 3.1. – 3.4., 3.6. – 3.8. dotyczą rozliczenia pomocy finansowej otrzymanej na realizację zadań w ramach NPPDL, której beneficjentem był Powiat Chełmiński i w związku z tym prawidłowość tego rozliczenia nie podlegała ocenie w ramach niniejszej kontroli.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność PZD w zakresie wskazanym w pkt. 3.5., 3.9. i 3.10 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

4. Prawidłowość udzielana zamówień publicznych

Opis stanu
faktycznego

Badaniu poddano udzielanie zamówień publicznych na roboty budowlane finansowane w okresie objętym kontrolą z NPPDL, tj.

- roboty budowlane polegające na wykonaniu etapu 2 przebudowy drogi powiatowej nr 1624C Bruki Kokocka – Jeleniec, obejmującego odcinek wg kilometrażu drogi od km 0+020,00 do km 11+917,82;

- roboty budowlane polegające na wykonaniu etapu 2 przebudowy drogi powiatowej nr 1622C Chełmno – Sztynwag, obejmującego odcinek wg kilometrażu drogi od km 0+030,00 do km 12+197,69 oraz od km 12+887,09 do km 14+275,06.

W przypadku badanych zamówień publicznych:

- zamawiającym był Powiat Chełmiński,
- kierownikiem zamawiającego był Starosta Chełmiński.

W związku z powyższym PZD nie odpowiadał za całość prowadzenia i udzielenia zamówień publicznych. Zadania pracowników PZD polegały na:

- przygotowaniu opisów przedmiotów zamówienia, sposobu dokonywania oceny spełnienia warunków udziału w postępowaniu i kryteria oceny ofert, ustaleniu szacowaną wartość zamówień – czynności te zgodnie z protokołami z postępowania wykonał Główny specjalista PZD;

- przygotowaniu projektów Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia (zwanych dalej SIWZ), pod którymi widnieje podpis sporządzającego - Głównego specjalisty PZD;

- uczestnictwie w pracach komisji przetargowych – zarządzeniem Nr 23/2010 Starosty Chełmińskiego z 15.12.2010 r. do 14 osobowej stałej komisji przetargowej powołano ze strony PZD - Dyrektora⁵² i Głównego specjalistę;

- prowadzenia, zgodnie z §5 regulaminu prac Komisji przetargowej stanowiącym załącznik do zarządzenia Nr 23/2010 Starosty Chełmińskiego z 15.12.2010 r.), dokumentacji postępowań o zamówienie publiczne, a w szczególności protokołowania przebiegu obrad Komisji oraz dokonywania czynności obsługowo-biurowych – zgodnie z protokołami z pierwszych posiedzeń komisji przetargowych w badanych postępowaniach na Sekretarza komisji powołano (w trybie określonym w § 4 ww. zarządzenia Starosty) Głównego specjalistę PZD.

[Dowód: akta kontroli str. 63-64, 90, 199-202]

⁵² zgodnie z dokumentacją postępowania Dyrektor PZD nie uczestniczył w żadnych czynnościach w badanych postępowaniach

4.1. Postępowania w sprawie zamówień publicznych prowadziła komisja powołana ww. zarządzeniem Starosty Chełmińskiego. Starosta Chełmiński oraz wszystkie osoby które faktycznie wykonywały czynności w postępowaniu⁵³ złożyli oświadczenia o braku lub nieistnieniu okoliczności, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁵⁴, zwanej dalej „pzp”. Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia (zwana dalej „SIWZ”) zawierała wszystkie elementy wymagane przepisem art. 36 pzp. Oba badane postępowania prowadzono w trybie przetargu nieograniczonego. W obu badanych postępowaniach nie było obowiązku żądania od wykonawców wadium i zamawiający nie określił takiego obowiązku, określono natomiast obowiązek wniesienia przez wykonawcę zabezpieczenia należytego wykonania umowy w wysokości 10% ceny. W SIWZ określono dla obu postępowań jedno kryterium oceny ofert – cenę. Ogłoszenia o podjętych postępowaniach, w obu badanych przypadkach, zamieszczono w Biuletynie Zamówień Publicznych⁵⁵, na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Powiatu Chełmińskiego i w siedzibie Starostwa Powiatowego w Chełmnie – jednego dnia tj. 17.01.2011 r. Treść ogłoszeń spełniała wymagania określone w art. 41 pzp.

4.2. Po prawidłowej weryfikacji w zakresie podstaw do wykluczenia wykonawców lub odrzucenia ofert⁵⁶ komisja dokonała oceny ofert w oparciu o kryterium określone w SIWZ – cenę wyłaniając najkorzystniejszych wykonawców:

- w przypadku Etapu II drogi 1622C oferta Przedsiębiorstwa Budownictwa Drogowo - Inżynieryjnego S.A. z Torunia, z ceną 3.510.773,76 zł;
- w przypadku Etapu II drogi 1624C oferta Przedsiębiorstwa Budowy Dróg S. A. ze Starogardu Gd., z ceną 3.397.867,04 zł.

Badane postępowania o zamówienie publiczne udokumentowano poprzez sporządzenie protokołu o treści zgodnej z art. 96 ust. 1 pzp. oraz rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 października 2010 r. w sprawie protokołu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.⁵⁷

W ww. postępowaniach nie stwierdzono złożenia odwołań na czynności lub zaniechanie czynności określonych w pzp.

4.3. Wyłonieni wykonawcy wnieśli zabezpieczenia należytego wykonania umów w formie i terminie wynikającym z SIWZ. Starosta Chełmiński zawarł, zachowując terminy określone w art. 94 pzp., z wyłonionymi w ww. postępowaniach wykonawcami umowy, których treść była zgodna z SIWZ, wynagrodzenie wykonawców było zgodne z oferowaną ceną. W umowach zawarto informacje określające formułę prawną postępowań o zamówienie publiczne.

4.4. W toku badania ww. postępowań nie stwierdzono okoliczności wskazujących na działania mające na celu unikanie stosowania ustawy.⁵⁸ W badanych sprawach

---

⁵³ W postępowaniu dot. drogi 1624C czynności podejmowało 12 osób na 14 osób powołanych do komisji; w przypadku postępowania dot. drogi 1622C było to odpowiednio 10 na 14 osób.

⁵⁴ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.

⁵⁵ Badane postępowania prowadzono na kwoty poniżej progów określonych na podstawie art. 11 ust 8 pzp., ogłoszenia nie podlegały publikacji w Dzienniku Urzędowym UE

⁵⁶ W badanych postępowaniach po dokonaniu czynności określonych w art. 26 ust.3 pzp i 87 ust. 1 i 2 pzp – nie było podstaw do wykluczenia wykonawców i odrzucenia ofert.

⁵⁷ Dz. U. Nr 223, poz.1458

⁵⁸ W przypadku zamawiania robót budowlanych związanych z przebudową dróg 1622C i 1624C zadania podzielono na części w ramach etapów I i II, zlecone w ramach odrębnych zamówień publicznych, których wartość wyniosła: dla drogi 1622C - etap I - 524.075,07 zł, etap II 3.510.773,76 zł; dla drogi 1624C: etap I - 936.052,67 zł, etap II 3.397.867,04 zł. Wszystkie ww. postępowania udzielono w trybie przetargu nieograniczonego, a suma wartości udzielonych zamówień w ramach etapów I i II poszczególnych nie powodowała przekroczenia progów określonych na podstawie art. 11 ust. 8 pzp.

nie stwierdzono postępowań unieważnionych. W odniesieniu do badanych postępowań nie zawierano umów na roboty dodatkowe.

4.5. Według wpisów inspektora nadzoru inwestorskiego w dziennikach budowy dla przebudowy dróg powiatowych nr 1622C i nr 1624C odbiór całości prac związanych z realizacją tych zadań nastąpił odpowiednio 16 i 31 sierpnia 2011 r., tj. w terminach zakończenia robót wynikających z umów z wykonawcami. Protokołami odbioru robót z 23 sierpnia 2011 r. i 9 września 2011 r. dokonano oględzin technicznych przedmiotu umów, przyjęto i odebrano wykonane roboty zgodnie z postanowieniami umów oraz ustaleniami w trakcie robót.

Faktury VAT wystawione przez wykonawców były zgodne z kosztami wykonania robót. Przelewy za wykonanie ww. zadań zostały zrealizowane zgodnie z umowami zawartymi z wykonawcami, tj. w ciągu 30 dni od daty doręczenia faktur VAT.

[Dowód: akta kontroli str.65-84, 95-100, 207-222, 295-300, 359-364, 388-396]

4.6. W dokumentacji dotyczącej wskazanych zadań inwestycyjnych określono terminy zakończenia całości zadania, które były tożsame z terminami w umowach o wykonanie robót budowlanych (odpowiednio 16 i 31 sierpnia 2011 r.). W dokumentacji nie określono terminów rozpoczęcia robót. Stosownie do treści umów do obowiązków wykonawcy należało m.in. protokolarne przejście terenu robót przed przystąpieniem do realizacji przedmiotu umowy. W harmonogramach rzeczowo – finansowych stanowiących integralną część tych umów określono elementy i rodzaje robót w poszczególnych miesiącach cyklu realizacji inwestycji, tj. odpowiednio od kwietnia do sierpnia 2011 r. i od maja do sierpnia 2011 r.).

[Dowód: akta kontroli str. 207-222, 268, 343, 446-449]

4.7. Dokumentacja wybranych do kontroli zadań inwestycyjnych (drugiego etapu przebudowy dróg nr 1622C i 1624C) realizowanych w ramach NPPDL obejmowała projekty czasowej organizacji ruchu oraz projekty zmiany stałej organizacji ruchu zatwierdzone przez Dyrektora PZD.

Roboty związane z drugim etapem przebudowy ww. dróg nie wymagały całkowitego zamknięcia jezdni dla ruchu pojazdów samochodowych stąd dopuszczono wprowadzenie czasowych zmian organizacji ruchu na czas prowadzenia tych robót na podstawie projektów uproszczonych. Projektanci zawiadomili PZD w Chełmnie zarządzającego ruchem na tych drogach o przewidywanych terminach wprowadzenia czasowej organizacji ruchu oraz przywrócenia poprzedniej organizacji ruchu.

Badane zadania inwestycyjne były prowadzone w jednym etapie, stąd nie było wymogu, aby projekty zmiany stałej organizacji ruchu związane z realizacją tych zadań opisywały zakres prowadzonych robót. Projekty te określały termin wprowadzenia nowej, stałej organizacji ruchu. Nowe organizacje ruchu zostały wykonane terminowo, zgodnie z projektami (por. pkt. 6.5. niniejszego wystąpienia pokontrolnego).

[dowód, akta kontroli str. 378-382, 529-530, 536]

4.8. Specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót (ST), stanowiące integralną część umów z wykonawcami, określały wymagania Polskich Norm dla materiałów wbudowanych stosowanych przy wykonywaniu poszczególnych robót, wskazywały na obowiązek posiadania przez te materiały certyfikatów ze znakiem bezpieczeństwa lub deklaracji (certyfikatów) zgodności z Polską Normą lub aprobat technicznych, oraz obowiązek przedstawiania odpowiednich świadectw badań laboratoryjnych oraz próbek tych materiałów. Według wymogów ogólnych ST dokumenty laboratoryjne miały stanowić załączniki do protokołu odbioru robót.

Dla prac dotyczących podbudowy i nawierzchni ST określały wymogi dotyczące warunków atmosferycznych przy wykonywaniu robót drogowych, w tym m.in. dopuszczalne wartości temperatur dla wykonywania określonych robót.

Zawarte w ST warunki dotyczące kontroli jakości robót obejmowały m.in.: ogólne zasady kontroli jakości (w tym dotyczące badań prowadzonych przez Inspektora nadzoru, certyfikatów i deklaracji, dokumentów budowy i ich przechowywania), zakres badań i pomiarów przed przystąpieniem do robót oraz częstotliwość i zakres badań w czasie robót, wymagania dotyczące cech geometrycznych podbudowy oraz nawierzchni, zasady postępowania z wadliwie wykonanymi robotami ziemnymi, podbudową lub nawierzchnią.

ST określały: warunki odbioru robót zanikających lub ulegających zakryciu (w tym robót dotyczących podbudowy i nawierzchni), warunki odbioru końcowego robót (w tym termin odbioru oraz wymagane dokumenty), warunki ewentualnego usunięcia wad i usterek stwierdzonych podczas odbioru końcowego.

[dowód, akta kontroli str. 383-387]

4.9. W umowach o roboty budowlane oraz w SIWZ dla wskazanych powyżej zadań inwestycyjnych określono 36 miesięczny okres rękojmi za wady oraz gwarancji (liczony od dnia uznania przedmiotu umowy za należyte wykonany, tj. dnia podpisania protokołu odbioru ostatecznego wykonania przedmiotu umowy).

Umowy oraz SIWZ określały warunki zabezpieczenia należytego wykonania umowy w wysokości 10% ceny całkowitej brutto wynikającej z formularza ofertowego. 70% zabezpieczenia miało zostać zwrócone w terminie 30 dni od dnia wykonania przedmiotu umowy oraz uznania za należyte wykonane. Pozostałe 30% miało zostać pozostawione na zabezpieczenie roszczeń z tytułu rękojmi i gwarancji i zwrócone w terminie 15 dni po upływie okresu rękojmi i gwarancji.

Umowy z wykonawcami zawierały postanowienia dotyczące kar umownych oraz odszkodowań. W zakresie kar umownych uregulowania dotyczyły: opóźnień w wykonaniu przedmiotu umowy (0,5% kwoty wynagrodzenia określonego w umowie za każdy dzień zwłoki), odstąpienia od umowy przez wykonawcę z przyczyn, za które ponosił on odpowiedzialność (10% ww. kwoty), opóźnień w usunięciu wad i usterek stwierdzonych przy odbiorze końcowym (0,5% ww. kwoty za każdy dzień zwłoki). W zakresie odszkodowań uregulowania dotyczyły możliwości dochodzenia odszkodowania w pełnej wartości za szkodę wynikającą z niewykonania lub nienależytego wykonania przedmiotu umowy, przewyższającą wysokość kar umownych lub zabezpieczeń należytego wykonania umowy.

[dowód, akta kontroli str. 207-222, 392-393]

Ustalone
nieprawidłowości

W zakresie przygotowania i prowadzenia dokumentacji przetargowej dla wskazanych powyżej postępowań u udzielenie zamówień publicznych, w działalności PZD stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dyrektor PZD zatwierdził projekt zmiany stałej organizacji ruchu dla drogi powiatowej nr 1624C pomimo, że został on zaopiniowany przez Naczelnika Wydziału Prewencji i Ruchu Drogowego Komendy Powiatowej Policji w Chełmnie, a nie przez Komendanta Powiatowego Policji w Chełmnie, co stanowiło naruszenie § 7 ust. 2 pkt. 2 rozporządzenia z dnia 23 września 2003 r.

[dowód, akta kontroli str. 460-461]

Pan Mariusz Kalkiewicz, Dyrektor PZD wyjaśnił, że w ww. przypadku Naczelnik Wydziału Prewencji Komendy Powiatowej Policji w Chełmnie, który z upoważnienia Komendanta Powiatowego Policji w Chełmnie podpisuje osobiście opinie dotyczące projektów zmiany organizacji ruchu, nie przystawił odpowiedniej pieczętki.

[Dowód: akta kontroli str. 529, 535-536, 540]

Prawidłowość udzielenia tych zamówień, dla których zamawiającym był Powiat Chełmiński, nie podlegała ocenie w ramach niniejszej kontroli.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność PZD w zakresie przygotowania i prowadzenia dokumentacji przetargowej dla objętych badaniem zadań inwestycyjnych zrealizowanych w ramach NPPDL.

5. Legalność, gospodarność i rzetelność wykonywania robót drogowych

Opis stanu faktycznego

5.1. Roboty budowlane związane z 2 etapem przebudowy drogi powiatowej nr 1622C i nr 1624C odbywały się na podstawie decyzji Starosty Chełmińskiego nr 269/2009 i nr 268/2009 z dnia 29 września 2009 r. zatwierdzających projekt budowlany i udzielających pozwolenia na wykonanie robót budowlanych (na podstawie art. 28, art. 33 ust. 1, art. 34 ust. 4 i art. 36 prawa budowlanego).

[dowód, akta kontroli str. 388-393]

5.2. Umowy o wykonanie ww. robót budowlanych określały obowiązek inwestora dotyczący przekazania wykonawcy terenu robót (bez wskazania konkretnego terminu). Dyrektor PZD jako przedstawiciel inwestora (Powiatu Chełmińskiego) przekazał wykonawcy dokumentację projektową dotyczącą przebudowy dróg powiatowych nr 1624 i 1622 (projekty budowlane, specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót, kopie pozwoleń na budowę) odpowiednio w dniach 3 marca 2011 r. i 11 kwietnia 2011 r., natomiast teren i plac budowy w obu przypadkach w dniu 11 kwietnia 2011 r. (zgodnie z protokołami przekazania).

[dowód, akta kontroli str. 388-393]

5.3. Według wpisów w dziennikach budowy roboty związane z przebudową dróg powiatowych nr 1622C i 1624C zostały wykonane w terminach określonych umowami, tj. odpowiednio do 16 sierpnia 2011 r. i 31 sierpnia 2011 r. Umowy o wykonanie ww. robót budowlanych nie określały terminu rozpoczęcia robót. Faktyczny termin rozpoczęcia robót wynikał m.in. z protokołów przekazania terenu i placu budowy (por. pkt 5.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego).

W dziennikach budowy nie odnotowano przerw w realizacji robót.

Wpisy w dziennikach budowy nie wskazywały, aby wymogi w zakresie warunków pogodowych przy realizacji robót drogowych określone w ST nie były przestrzegane. Roboty w ramach przebudowy dróg powiatowych nr 1622 i 1624 były prowadzone w okresie od kwietnia do sierpnia 2011 r.

[dowód, akta kontroli str. 388-393]

5.4. ST nie przewidywały opracowania programu zapewnienia jakości, jednak zawierały warunki dotyczące kontroli jakości robót (por. pkt. 4.8. niniejszego wystąpienia).

Z dokumentacji dotyczącej ww. zadań inwestycyjnych nie wynikało, aby inspektor nadzoru inwestorskiego zgłaszał uwagi odnośnie jakości wykonywanych robót i wbudowanych materiałów.

Pan Mariusz Kalkiewicz, Dyrektor PZD wyjaśnił, że w związku z nadzorowaniem realizacji umów zawartych z wykonawcami ww. zadań PZD dokonał w okresie trwania gwarancji oględzin technicznych robót wykonanych w ramach tych zadań i że uwagi dotyczące jakości robót i wbudowanych materiałów zostały zawarte w protokołach oględzin, egzekwując od wykonawcy usunięcie stwierdzonych wad

i usterek zgodnie z przedstawioną wcześniej technologią (por. pkt. 6.7. niniejszego wystąpienia pokontrolnego).

[dowód, akta kontroli str. 179, 185-186, 383-393]

5.5. PZD nie zlecał dodatkowych badań jakości wykonanych w ramach wskazanych powyżej zadań nawierzchni i użytych materiałów.

Pan Mariusz Kalkiewicz, Dyrektor PZD wyjaśnił, że prawidłowość i jakość realizowanych robót oraz wbudowanych materiałów sprawdzana była na bieżąco przez wyznaczonego inspektora nadzoru inwestorskiego.

Z dokumentacji dotyczącej tych zadań wynikało, że PZD oraz inspektor nadzoru inwestorskiego oceniali jakość zrealizowanych zadań m.in. poprzez akceptację stosowanych materiałów oraz recept na te materiały, zmian materiałów oraz wymagań dla stosowanych materiałów i sposobu realizacji robót (niestanowiących zmian istotnych), akceptację źródła pozyskiwania materiałów oraz placu do ich składowania, wyrażanie zgody na wykonywanie odcinka próbnego w celu ustalenia optymalnych parametrów wykonania robót, potwierdzanie wykonania robót budowlanych zgodnie z projektem oraz warunkami pozwolenia na budowę, dokonywanie ostatecznego odbioru robót.

[dowód, akta kontroli str. 179, 186, 401-405]

5.6. Dokumentacja dotycząca ww. zadań inwestycyjnych zawierała: 26 protokołów odbioru robót zanikających do umowy nr 3/PZD/2011 z 03.03.2011 r. (dotyczącej etapu 2 przebudowy drogi nr 1622C) oraz 18 protokołów odbioru robót zanikających do umowy nr 4/PZD/2011 z 03.03.2011. (dotyczącej etapu 2 przebudowy drogi nr 1624C). Stosownie do treści tych protokołów wykonany asortyment robót był zgodny z dokumentacją techniczną oraz zmianami określonymi przez projektanta i inwestora, ilość wykonywanych robót była zgodna z dziennikiem budowy.

[dowód, akta kontroli str. 388-393]

5.7. Wykonawcy ww. zadań inwestycyjnych dotyczących etapu 2 przebudowy dróg powiatowych nr 1622C i 1624C wnieśli zabezpieczenia należytego wykonania robót w formie gwarancji ubezpieczeniowych. Wysokość kwot zabezpieczenia wynosiła odpowiednio: 351.077,38 zł i 339.786,70 zł, co zgodnie z postanowieniami umów zawartych z tymi wykonawcami stanowiło 10% ceny całkowitej brutto wynikającej z formularzy ofertowych. W zakresie niewykonania lub nienależytego wykonania umowy gwarancje obowiązywały od dnia zawarcia umowy odpowiednio: do 15 września 2011 r. i do 15 października 2011 r. W zakresie roszczeń z tytułu rękojmi za wady fizyczne gwarancje te obowiązują odpowiednio: do 30 września 2014 r. i do 31 października 2014 r.

[dowód, akta kontroli str. 481-484]

5.8. Protokoły odbioru końcowego nie określały terminów gwarancji. Terminy te zostały określone w umowach w wykonawcami oraz SIWZ (por. pkt. 4.9. niniejszego wystąpienia pokontrolnego).

[dowód, akta kontroli str. 207-222, 388-393]

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność PZD w badanym obszarze.

Ustalone
nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

6. Prawidłowość odbioru robót drogowych

6.1. Umowy z wykonawcami robót budowlanych w ramach etapu 2 przebudowy dróg powiatowych nr 1622C i nr 1624C nie określały terminu odbioru końcowego robót,

Opis stanu
faktycznego

lecz sposób obliczenia daty odbioru końcowego (inwestor zobowiązany był przystąpić do odbioru ostatecznego w ciągu 7 dni od daty złożenia przez wykonawcę pisemnego zawiadomienia o zakończeniu robót, zawierającego wszystkie niezbędne dokumenty odbioru). Z dokumentacji dotyczącej ww. zadań inwestycyjnych (zawiadomień wykonawcy) wynikało, że zakończenie robót zostało zgłoszone odpowiednio: 16 i 31 sierpnia 2011 r. W przypadku zadania dotyczącego etapu 2 przebudowy drogi nr 1622C do odbioru końcowego przystąpiono 16 sierpnia 2011 r., a protokół odbioru podpisano 23 sierpnia 2011 r. W przypadku zadania dotyczącego etapu 2 przebudowy drogi nr 1624C do odbioru końcowego przystąpiono 5 września 2011 r., a protokół odbioru podpisano 9 września 2011 r.

[dowód, akta kontroli str. 207-222, 388-393]

6.2. Zakres dokumentów dostarczonych przez wykonawcę do odbioru ostatecznego robót w ramach ww. zadań inwestycyjnych był zgodny z wymogami określonymi w ST i obejmował m.in.: kosztorysy powykonawcze, dokumentację projektową (projekt budowlany, kosztorys inwestorski, ST), sprawozdania techniczne z zakresu wykonanych robót sporządzone przez kierownika budowy, oświadczenia kierownika budowy o wykonaniu robót zgodnie z projektem oraz o doprowadzeniu terenu budowy do należytego stanu i porządku; wyniki pomiarów kontrolnych wykonawcy do odbioru końcowego robót, badania, świadectwa jakości, atesty wbudowanych materiałów, protokoły odbiorów robót zanikających, mapy inwentaryzacji geodezyjnej powykonawczej, protokoły odbioru końcowego robót, oryginały dziennika budowy, projekty zmiany stałej organizacji ruchu.

[dowód, akta kontroli str. 207-222, 406-415]

6.3. Przy odbiorze końcowym obu inwestycji dokonano oględzin technicznych wykonanych robót oceniając ich zgodność z umową oraz ustaleniami w trackie realizacji robót. Zgodnie z wymogami ST badania oraz pomiary kontrolne nawierzchni (w tym warstwy ścieralnej) dostarczone przez wykonawców do odbioru robót obejmowały swoim zakresem m.in. rzędne wysokościowe, równość poprzeczną i podłużną, spadki poprzeczne, ukształtowanie osi w planie.

[dowód, akta kontroli str. 207-222, 388-393, 401-415]

6.4. Przy odbiorze końcowym realizacji zadania dotyczącego etapu 2 przebudowy drogi nr 1624C komisja odbiorowa (w skład której wchodził m.in. Dyrektor PZD i inspektor nadzoru inwestorskiego) stwierdziła następujące wady i usterki: konieczność uzupełnienia, wyprofilowania i dodatkowego zagęszczenia poboczy na całej długości przebudowywanego odcinka drogi, niewłaściwe wyprofilowanie skarp i rowów we wskazanych przez inspektora nadzoru miejscach, niewłaściwe doprowadzenie do porządku terenu prowadzenia robót, konieczność regulacji wysokości krawężnika przy przejściu dla pieszych w km 6+951. Komisja wyznaczyła termin usunięcia ww. wad i usterek na 14 dni od daty podpisania protokołu. Wykonawca powiadomił pisemnie PZD o terminowym wykonaniu robót poprawkowych. Protokołem odbioru robót poprawkowych komisja odbiorowa dokonała oględzin technicznych wykonanych robót, przyjęła i odebrała wykonany zakres robót.

Przy odbiorze końcowym realizacji zadania dotyczącego etapu 2 przebudowy drogi nr 1622C nie stwierdzono wad i usterek.

[dowód, akta kontroli str. 207-222, 388-393, 474-478]

6.5. Przed rozpoczęciem ww. robót budowlanych pismami z dnia 19 kwietnia 2011 r. i 6 maja 2011 r. wykonawcy zawiadomili PZD o terminie wprowadzenia czasowej organizacji ruchu (odpowiednio 26 kwietnia 2011 r. i 6 maja 2011 r.) oraz przewidywanym terminie przywrócenia poprzedniej organizacji ruchu (odpowiednio

31 sierpnia 2011 r. i 20 września 2011 r.). Po zrealizowaniu ww. robót budowlanych w dniach 16 sierpnia 2011 r. i 1 września 2011 r. wykonawcy zawiadomili PZD o dacie wprowadzenia zmienionej stałej organizacji ruchu (odpowiednio 23 sierpnia 2011 r. i 9 września 2011 r.).

Kontrole wykonania zadań technicznych wynikających z realizacji wskazanych powyżej projektów zmiany stałej organizacji ruchu przeprowadzono odpowiednio w dniach: 31 sierpnia 2011 r. i 20 września 2011 r. Według zapisów protokołów tych kontroli PZD stwierdził zgodność wykonanych organizacji ruchu z projektami (bez jakichkolwiek uwag).

[dowód, akta kontroli str. 378-382, 529-530, 536]

6.6. Z dokumentacji dotyczącej ww. zadań inwestycyjnych nie wynikało, aby zaszły okoliczności uzasadniające zastosowanie kar umownych wobec wykonawców.

[dowód, akta kontroli str. 388-393]

6.7. W okresie gwarancji udzielonej przez wykonawców ww. zadań (por. pkt. 4.9. niniejszego wystąpienia pokontrolnego) PZD przeprowadził przeglądy gwarancyjne dla każdego z tych zadań, tj.:

a) Według protokołu z przeglądu gwarancyjnego przeprowadzonego w dniu 16 kwietnia 2012 r. komisja (w składzie Dyrektor PZD w Chełmnie, Z. R. kierownik bazy sprzętu i transportu PZD w Chełmnie, inspektor nadzoru inwestorskiego, przedstawiciel wykonawcy) dokonała oględzin technicznych wykonanych robót związanych z etapem 2 przebudowy drogi nr 1622C. Zauważone wady i usterki dotyczyły: spękań poprzecznych nawierzchni, spękań podłużnych nawierzchni, szczelin na złączu podłużnym nawierzchni, niestabilnych murków oporowych na przepustach. Według treści protokołu z dnia 19 lipca 2012 r. komisja (w składzie Dyrektor PZD w Chełmnie, Z. R. kierownik bazy sprzętu i transportu PZD w Chełmnie, przedstawiciele wykonawcy) przeprowadziła w ramach gwarancji dodatkowe oględziny techniczne, w wyniku których podjęto decyzję o przeprowadzeniu badań laboratoryjnych w celu ustalenia sposobu naprawy powstałych uszkodzeń nawierzchni bitumicznych. Pismem z dnia 10 sierpnia 2012 r. wykonawca przedstawił do akceptacji PZD technologię usunięcia powstałych wad i usterek (obejmującą zalanie masą zalewową na gorąco spękań poprzecznych, podłużnych oraz szczelin na złączu podłużnym nawierzchni, naprawę niestabilnych murków oporowych z prefabrykowanych elementów). Według treści protokołu odbioru robót poprawkowych z dnia 15 listopada 2012 r. komisja (w składzie Dyrektor PZD w Chełmnie, Z. R. kierownik bazy sprzętu i transportu PZD w Chełmnie, przedstawiciel wykonawcy) dokonała oględzin technicznych wykonanych robót poprawkowych. Jakość wykonanych robót oceniono bez zastrzeżeń. Przyjęto i odebrano wykonane roboty.

b) Według protokołu z przeglądu gwarancyjnego przeprowadzonego w dniu 18 kwietnia 2012 r. komisja (w składzie Dyrektor PZD w Chełmnie, Z. R. kierownik bazy sprzętu i transportu PZD w Chełmnie, inspektor nadzoru inwestorskiego, przedstawiciel wykonawcy – kierownik robót) dokonała oględzin technicznych wykonanych robót związanych z etapem 2 przebudowy drogi nr 1624C. Zauważone wady i usterki dotyczyły: spękań poprzecznych nawierzchni, spękań podłużnych nawierzchni. Według treści protokołu odbioru robót poprawkowych z dnia 12 lipca 2012 r. komisja (w składzie Dyrektor PZD w Chełmnie, Z. R. kierownik bazy sprzętu i transportu PZD w Chełmnie, przedstawiciel wykonawcy – kierownik robót) dokonała oględzin technicznych wykonanych robót poprawkowych (obejmujących naprawę spękań poprzecznych i podłużnych nawierzchni bitumicznej masą

zalewową na gorąco). Jakość wykonanych robót oceniono jako zgodnie z warunkami technicznymi. Przyjęto i odebrano wykonane roboty.

[dowód, akta kontroli str. 416-417]

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Oględziny stanu technicznego drogi powiatowej nr 1624C przez NIK wykazały spękania poprzeczne w km 7+812 w miejscach, w których w ramach gwarancji wykonawca dokonał napraw (por. pkt. 2 nieprawidłowości w części niniejszego wystąpienia pokontrolnego dotyczącej zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego).

[dowód, akta kontroli str. 431-436]

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność PZD w badanym obszarze.

Ocena cząstkowa

7. Egzekwowanie uprawnień z tytułu gwarancji i rękojmi

Opis stanu
faktycznego

7.1. PZD wyegzekwował terminowe usunięcie wad stwierdzonych przy odbiorze końcowym robót wykonanych w ramach etapu 2 przebudowy dróg powiatowych nr 1622C i nr 1624C.

Pismami z dnia 10 i 20 lutego 2012 r. PZD wystąpił do wykonawców o dokonanie przeglądów technicznych wykonanych robót w ramach gwarancji. Usterki oraz wady stwierdzone w wyniku przeglądów gwarancyjnych zostały terminowo usunięte zgodnie z warunkami technicznymi (por. pkt. 6.7. niniejszego wystąpienia pokontrolnego).

[dowód, akta kontroli str. 416-417]

7.2. Zabezpieczenie należytego wykonania umów z wykonawcami wskazanymi powyżej robót stanowiły gwarancje ubezpieczeniowe, które w zakresie odpowiedzialności z tytułu nieusunięcia wad fizycznych nadal obowiązują (por. pkt. 5.7. niniejszego wystąpienia pokontrolnego).

[dowód, akta kontroli str. 207-222, 481-484]

7.3. W wyniku badania całego odcinka drogi powiatowej nr 1622C (na całym odcinku) oraz drogi powiatowej nr 1624C (na odcinku od km 3+407) stwierdzono dobry stan techniczny tych dróg, z wyjątkiem ujawnionych przypadków spękań wymagających remontów cząstkowych nawierzchni oraz występujących odcinkowo zabrudzeń nawierzchni od piasku i drobnych kamieni (por. pkt. 2.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego).

Ponadto w toku oględzin stanu technicznego drogi nr 1624C ustalono, iż w obrębie skrzyżowania z drogą powiatową nr 1604C w miejscowości Kijewo Królewskie różnice poziomu między kratkami wpustów ulicznych oraz włazem studzienki a górną powierzchnią warstwy ścieralnej nawierzchni spełniały wymogi ST, a w bezpośrednim sąsiedztwie studzienki oraz wpustów ulicznych ułożona była nowa nawierzchnia.

[dowód, akta kontroli str. 427-436]

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność PZD w badanym obszarze.

8. Nadzór nad działalnością zarządu dróg oraz realizacja wniosków pokontrolnych NIK z poprzednich kontroli

Opis stanu faktycznego

8.1. Z informacji uzyskanych od Starosty Chełmińskiego wynika, iż w latach 2010-2013 do czasu kontroli przeprowadzono 3 kontrole Zarządu Powiatu w Chełmnie⁵⁹, jako zarządcy dróg, które obejmowały m.in. stan techniczny i oznakowanie dróg, jednak w tym zakresie nie sformułowano zaleceń pokontrolnych.

We wskazanym powyżej okresie i zakresie nie przeprowadzono kontroli w PZD.

[dowód, akta kontroli str. 498-499, 502-503, 508-510]

8.2. Z informacji uzyskanych od Starosty Chełmińskiego wynika, że we wskazanym powyżej okresie nadzór sprawowany przez Zarząd Powiatu nad działalnością PZD obejmował m.in.

- coroczne planowanie budżetu na realizację celów ustawowych na podstawie planów finansowych wydatków przygotowanych przez PZD;
- analizę przedkładanych przez PZD sprawozdań z wykonania wydatków, w szczególności na bieżące utrzymanie dróg;
- uczestnictwo Dyrektora PZD w posiedzeniach Zarządu Powiatu obejmujących tematy z zakresu działalności PZD;
- objazdy dróg powiatowych Dyrektora PZD wraz z Zarządem Powiatu dotyczące zrealizowanych inwestycji oraz stanu technicznego dróg;
- powołanie Komisji Bezpieczeństwa i Dróg Publicznych, na spotkaniach której Dyrektor PZD przedstawia m.in. sprawozdania z realizacji zadań wynikających z ustawy o drogach publicznych;
- coroczne kontrole kart drogowych dokumentujące m.in. pracę sprzętu i pojazdów użytkowanych przez PZD, potwierdzające przeprowadzanie objazdów dróg powiatowych pod względem stanu technicznego i oznakowania dróg, a także realizację zadań z zakresu bieżącego utrzymania;
- bieżące kierowanie do PZD pism dotyczących m.in. sprawdzenia stanu dróg powiatowych i uzupełnienia ubytków przed sezonem zimowym, przygotowania harmonogramów remontów, usuwania przelomów ciężkich na drogach powiatowych, przygotowania procedur zamówień na zadania inwestycyjne na drogach.

[dowód, akta kontroli str. 498-501]

8.3. We wskazanym powyżej okresie u zarządcy dróg nie były przeprowadzane kontrole NIK.

[dowód, akta kontroli str. 508-510]

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK⁶⁰, wnosi o:

1. Podjęcie działań organizacyjnych we współpracy z zarządcami dróg gminnych, mających na celu opracowanie i zatwierdzenie projektów stałej organizacji ruchu dla wszystkich dróg powiatowych i gminnych zarządzanych przez PZD jako jednostkę

⁵⁹ Kontrole przeprowadzone przez: Kujawsko - Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy (w dniu 23.09.2010 r., dot. ciągu drogowego Zegartowice - Lisewo) oraz Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko - Pomorskiego w Toruniu (w okresie od 30.06.2010 r. do 12.08.2010 r., dot. ciągu drogowego Brzozowo - Unisław; w okresie od 22.08.2012 r. do 24.08.2012 r., dot. drogi 1624C)

⁶⁰ Dz.U. z 2012 r., poz.82 ze zm.

organizacyjną powiatu upoważnioną przez Starostę Chełmińskiego do zarządzania ruchem na tych drogach, z uwzględnieniem takich czynników jak m.in. ruch dzieci w pobliżu szkół oraz niebezpieczne zakręty dróg.

2. Przeprowadzanie okresowych kontroli prawidłowości zastosowania, wykonania, funkcjonowania i utrzymania znaków drogowych, urządzeń sygnalizacji świetlnej, urządzeń sygnalizacji dźwiękowej oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego umieszczonych na drogach powiatowych i gminnych podległych PZD jako jednostce upoważnionej do zarządzania ruchem.

3. Usunięcie nieprawidłowości w zakresie widoczności oznakowania oraz stanu czystości na drogach powiatowych: nr 1622C Chełmno - Sztynwag, nr 1624C Bruki Kokocka - Jeleniec.

4. Wyegzekwowanie od wykonawców w ramach udzielonych gwarancji usunięcia nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego nawierzchni na drogach powiatowych nr 1622C Chełmno - Sztynwag, nr 1624C Bruki Kokocka – Jeleniec.

5. Usunięcie w miarę posiadanych środków finansowych nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego nawierzchni na drogach powiatowych nr 1607 Dorposz Szlachecki – Unisław i nr 1604 Brzozowo - Nawra.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, dnia lipca 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy

Kontrolerzy
Mateusz Grynicz
starszy inspektor kontroli państwowej

Dyrektor

.....
podpis

.....
podpis

Grzegorz Piotrowski
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis